

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

S. Francisci Xaverii E Societate Iesv Indiarvm Apostoli Novarvm Epistolarvm Libri Septem

Francisco <de Javier>

Romæ, 1667

Liber VI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46129](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46129)

S. FRANCISCI
 XAVERII
 E SOCIETATE IESV
 INDIARVM APOSTOLI
 NOVARVM EPISTOLARVM.

LIBER VI.

EPISTOLA PRIMA.

P. GASPARI BARZÆO

SOCIETATIS IESV.

LETIS à me, mi Gaspar, ut
 quoniam multus esse soleo in
 commendandâ humilitate, &
 tu ipse intelligis quanti ea
 virtus pretij ac momenti sit;
 etiam ejus exercendæ quan-
 dam Methodum suggerere ne graver. E-
 quidem libenter in eo argumento verfor:
 ac

ac quoniam tuâ causâ volo plurimum , & tibi audiens circumstrepere plausûs concionum , interdum (ut est amor sollicitè anxius) vereor , ne dum te sentis placere omnibus , incipias ipse tibi non displicere ; adscribam hîc quæ in mentem veniunt , idonea ni fallor , ut velut amuleti vice tibi sint , ad prævertendam vim noxiam blandi veneni arrogantiaë , per auram popularem , inter gratulationes , insidiosè ad incautos adrepentis . Ante omnia toto animo incumbere ad captandam ex ipso successu tuarum , ad Populum Orationum , occasionem magis semper ac magis tui deprimendi : clarè intelligendo ac profitendo : nihil in eo tuum esse , totam laudem ad Deum , tuæ qualiscumque facultatis , & profectûs ex eâ nati te audientium , unicum Autorem , fidelissimè referendo . Quin etiam agnoscas oportet , debere te Populo fructum istum universum . Potes enim ac debes credere : Deum Dominum Nostrum motum devotione bonæ istius Plebis sitienter inhiantis , addiscendis ijs quæ ad Religionem & salutem animarum pertinent , donare tibi , quamquam eâ gratiâ non digno , artem & vires docendi eos prout opus est , &

ex

ex ipforum voto promovendi . Ergo te
 nihil aliud nisi Ministrum esse alieni Bene-
 ficij, tibi nullâ ex parte imputabilis : quip-
 pe cum & tua intelligendi lux, & agendi
 vigor, & ipsa docilitas permotioque Au-
 ditorum, Dei utique sint munera, non
 tuis, sed Ecclesiæ, ac Pij Populi meritis
 concessa . Atque hinc causam debes ducere
 populi amandi, Te illi ferens obstrictis-
 simum, quod ejus respectu tibi Dominus
 Doctrinam & Eloquentiam communicet,
 quas si tibi usurpes, & in bonis tuis nu-
 meres, ingratus injustusque sis, à quo il-
 læ, ac quorum gratiâ tribuantur, illibera-
 liter ignorans . Reputare præterea te con-
 venit, si quid operæpretij, quod lucro im-
 putari queat, ex tuis laboribus existet,
 fructum esse precum ac suffragationis So-
 ciorum, qui varijs per orbem locis Deo
 militantes, Fratrum suorum alibi decertan-
 tium conatibus Divinam opem implorant,
 & quia caritate ac demissione summâ id
 faciunt, impetrant ut Deus Dominus No-
 ster nonnunquam uti dignetur operâ Filio-
 rum Societatis, ad suam ipsius gloriam
 salutemque animarum procurandam . Hæc
 si persuasa menti tuæ intimo assensu te-
 neas,

neās, nā tu nunquam titillaberis quantif-
 vis acclamationibus ac laudibus applauden-
 tium tuæ dictioni concionum: sed quò
 altiùs extollèris, eò demiffiùs te deprimes;
 certiffimè intelligens istius dotis, tuo tibi
 periculo ad profectum aliorum creditæ, fe-
 veriffimam à te olim repetendam esse ratio-
 nem: cujus in administratione nihil pro-
 priè tuum possis agnoscere, præter culpas
 plurimas imprudentiæ, negligentæ, in-
 grati denique animi erga Deum qui lar-
 gitus est, erga Populum in cujus utilita-
 tem est data; postremò adversus Matrem,
 Tuam Societatem IESV, cujus evictus pre-
 cibus Benigniffimus Dominus aliquo tuos
 labores successu fortunat. Iuverit etiam,
 fructum, quantuscumque provenit, com-
 parare cum longè uberiori, proventuro si
 non interciperetur tuo vitio. quare debes
 incumbere quàm maximâ poteris instantiâ
 ad exorandum Deum, ut tuæ menti cœ-
 lestem lucem indulgeat, quâ intimè illu-
 strante liquidò videas, quanta per tuos de-
 fectus ac quotidianos lapsus obstacula oppo-
 nantur Divinæ in te operanti Bonitati,
 prohibitiæ planè assequi quod optat, imper-
 fectione ac labe Instrumenti quod adhibet;
 ideo-

ideoque omittentis manifestare se clariùs,
 & quæ ad suam Gloriam salutemque mor-
 talium magna tuo interventu destinaverat,
 peragere. neque hos sensus jactare te ver-
 bis apud homines magis, quàm Deo inspe-
 ctori cordium exhibere penitus animo con-
 ceptos velim. Erunt hi quasi stimuli sa-
 lubriter excussuri gloriationem vanam, qui-
 bus compunctus collectusque in attentio-
 nem tui, adeò non dissolvêris in supinam
 securitatem, ut potiùs instes ipse tibi, &
 sollicitè invigiles, circumspèctans undique
 ne quid imprudens pecces, ne uspiam
 ruens impingas, ne vel publicè agendo,
 vel tractando privatim, offendas apud Po-
 pulum; quem, ut dixi, gratè ac reveren-
 ter intueri, tanquam causam indultæ tibi
 à Deo Gratia, te semper æquum est. Ti-
 bi porrò in hisce versanti meditandis,
 majorem in modum commendatum velim,
 ut quas Deus pro suâ beneficâ consuetu-
 dine illuminandi accedentes ad se, tua
 menti fatagenti quæ illi placent intellige-
 re, notitias infuderit, scriptò compre-
 hendas ad memoriàm. nam & sic altiùs
 imprimuntur animo, actu ipso & morâ
 conscribendi defigente: & si fortè, ut fe-
 rè

rè contingit , longa dies earum Imagines
 hebetaverit , aut penè aboleverit , eæ re-
 lectione Commentariorum , quibus præsen-
 ti experimento consignatæ sunt , rursùs tan-
 quam recentes admoventur sensibus animi ,
 dum illarum Archetypha quodammodo ex
 Ectypis reparantur . & tunc quasi venâ ite-
 rum repertâ metalli unde hauseris ; scru-
 tans ibidem profundius novas opes erues ,
 pro fundamento utens altioris structuræ ,
 fastigio ipso priùs detectorum . Sic enim
 Dei communicare sese gestiens Sapiencia
 solo gratuitæ Misericordiæ instinctu , amat
 vigilantes ad se , è luce in lucem , è cre-
 pusculis per adultiora lumina provehere ad
 plenum meridiem , continenti augmento
 fulgorum . quo in genere quia solet proli-
 xiùs favere propriæ vilitatis depressiones me-
 ditando indagantibus ; ne dubites quin per-
 severans longanimiter in isto Sancto Exer-
 citio humilitatis , & notitiæ intimæ defe-
 ctuum tuorum , magnis inde profectibus ,
 non perfectionis modò propriæ , sed suc-
 cessuum etiam ingentium in procuratione
 salutis alienæ cumulandus sis ; & usu exper-
 turus , quod re ipsa verissimum , non om-
 nes intelligunt ; in unâ demùm sincerâ

fui despicientiâ totam spem sitam esse veri & magni fructûs ab Evangelico Præcone referendi ; fructus autem solidus & plenus non est, quem qui colligit, perit: sui perniciæ alijs consulens . Quocirca per ego te, quo Deum prosequeris, amorem, per quantum debes Patri Nostro Ignatio & IESV Societati universæ (scis autem quàm multum utrique debeas) oro & adjuro semel, iterum, tertio, quantâ summâ contentione & efficaciâ valeo, insiste continuè hisce exercitijs depressionis tui . Si enim illa (quod absit) intermitteres, malè metuerem (Deus omen avertat) ne animæ tuæ jacturam patereris . prout profectò non negaveris, & fando auditos, & oculis perspectos à te multos, qui quod non essent in humilitate fundati, postquam alijs prædicaverant, reprobi facti sunt . quorum numerum ne augeas, etiam atque etiam moneo, cave . Atque horum infelicissima exempla nollem equidem semel cognita tuo ex animo effluerent . Retracta-sis illa & revocata, otiosè obijciens intimis mentis tuæ sensibus, luctuosissima simulacra Plurimorum, quorum ex ore perorantium è sacris Pulpitis Conciones, quàm quæ tibi dant operam,

ram, densiores pependerunt: qui elegantius disertius, admirabilius, quam Tu, dixerunt: quorum persuasi Orationibus plures multò, quam quot unquam ad meliorem frugem te adhortante se receperint, idola colere & peccare desierunt: quibus postquam Deus Instrumentis usus fuerat ad mortales quamplurimos, è Diaboli tyrannide ac viciniâ Tartari ad Christi Regnum Cœlique felicitatem transferendos, denique miserrimis contigit, ad æternos inferorum ignes damnatione justissimâ detrudi: quoniam sibi arroganter attribuerunt Gloriam quæ soli Deo debebatur; quoniam, Mundi faventis auram & inanes plausus avidè captarunt; quoniam inflati humanis laudibus, vanâ sui opinione tumuere; unde in superciliosum elati fastum, Cœli fulminibus in superbos intortis occurrerunt. Colligant se in modestiam, justo constricti metu, qui hæc vident. circumspiciat se quisque, & acri attentione rationes ineat consiliorum ac votorum. Si rectè calculos posuerit accepti ac redditi, non esset cur gloriatur, abundare unde metuat, & quare se deprimat, intelliget. nam in toto isto negotio, quantiscumque gesto successi-

cessibus, Procurationis salutis hominum, quid tandem est quod imputare jure nobis ad gratulationem & decus proprium possumus? nihil hinc omnino nostrum præter quos multos benè ceptis inteximus errores, infidelitates, imprudentias. Hæc nostri peculij sunt. nam conversiones hominum opera sunt Dei, suam gaudentis ostentare bonitatem eò mirabilius, quò Instrumentis ea efficit ineptissimis; nos videlicet adhibens vilissimos & omni opprobrio dignissimos ministros ad suam manifestandam Hominibus gloriam. Vide ad extremum ne tibi unquam obrepat, ut tui comparatione cum alijs Socijs minùs speciosè operantibus, eos præ te contempnas, quasi obscuros & ad magna inutiles. At tu potius certâ tibi persuasione subijce: ex illuvie ac tenebris vilia Domi officia tristantium istorum, splendores tuos nasci. Hos, inquam, Fratres Tuos humiles Dei causa sordidis ministerijs intentos, ab eo cui devotè serviunt, impetrare tibi vim ac facultatem quæ te clarum efficit. quibus ideò plus longè debeas, quàm illi tibi. Tali præoccupatus sensu intimo, nunquam hos despicias, sed penitus amabis ac veneraberis,

ris, infra ipsos te deprimens, magno tui
animi profectu.

EPISTOLA II.

EIDEM PATRI GASPARI BARZÆO

SOCIETATIS IESV.

*In Nomine Domini Nostri IESV Christi
Amen.*

EGO Franciscus indignus Præpositus So-
cietatis IESV per hos Indiarum Tra-
ctus, fretus tuâ, Magister Gaspar, humi-
litate, virtute, prudentiâ; cæterisque
Dotibus quæ te satis idoneum regendis alijs
efficiant, mando tibi in virtute Sanctæ
Obedientiæ ut Præfecturam capeffas hujus
Collegij Goani Sanctæ Fidei, Rectorisque
nomine ac potestate illi præsis. Iubeo præ-
terea subesse autoritati Tuæ Patres omnes
ac Fratres Lusitanos Societatis IESV qui-
cumque citra Promontorium bonæ spei huc,
& hinc usque Malacam, Moluccum, Ia-
ponem, ubicumque harum regionum de-
gunt. Eos quoque qui posthac è Lusita-

II 3 niâ,

niâ , vel alia quavis Europæ parte in has Provincias & Domos Societatis advenerint meo regimini commissos , universos tuae potestati subiectos volo ; nisi si quem nominatim Rectorem hujus Collegij Goani destinaret Pater Noster Ignatius , quem jam per literas rogavi , expositis prolixè rationibus , cur id necesse videatur , ut mittat hùc virum aliquem in primis experientem , & cui fidat plurimùm , ad moderandum hoc Collegium , & regendos nostros omnes qui in circumfritis Stationibus aut Missionibus ex eo pendent . Si ergo quispiam è Societate cum mandato à Patre Nostro Ignatio , aut alio Præposito Generali Societatis IESV , ritè subscripto , quod exhibeat , Goam appulerit ad regimen capeffendum hujus Domûs & Sedium illi contributorum , impero tibi in virtute Sanctæ Obedientiæ , & hoc mandatum isti chartæ consignatum relinquo , ut tali viro statim decedas , eique gubernacula Goani Collegij , & ejus appendicum , nullâ interpositâ morâ in manus tradas , ipsum te illi subijciens , & in omnibus obtemperans . Siquis è Lusitaniâ veniens missum ad hoc se diceret , nec tamen ostenderet literas ritè
sub-

subscriptas à Patre Nostro Ignatio, aut alio pro tempore Præposito Generali Societatis IESV. hunc veto Rectorem agnoscas, aut in eum præfecturam à me tibi creditam transferas. Si tamen is idoneus ad gubernandum videretur, & tu subsidio egères, posses illi delegare partes tuas; & committere vicariam potestatem revocabilem ad nutum; salvo semper jure tuo ac dominio superiori, cui non minùs ipse dum vice tuâ præest cæteris, quàm quis aliorum tibi & illi parentiam subjectus sit. nam Te, Magister Gaspar, planè volo, & pro potestate mihi traditâ decerno, quoad aliud Generalis Societatis statuerit, unum isti Goano, supremâ post meam autoritate, Collegio præesse, imperarèque nostris, ut dixi, omnibus per has regiones degentibus: quibus universis mando in virtute Sanctæ Obedientiæ, ut obtemperent Tibi Magistro Gaspari Barzæo Goani Collegij Rectori: quò scilicet prævertantur incommoda quæ possent consequi, quæque aliàs magnâ cum perturbatione secuta meminimus. Ac si quis huic meæ maturo consilio sancitæ, ac satis cunctis declaratæ voluntati refragaretur, vel eam eludere cavil-

lando per arbitrarias interpretationes attente-
 taret, aut se ipse Rectorem ferens, aut
 tibi debitum obsequium pernegans, eum
 ego tibi in virtute Sanctæ Obedientiæ man-
 do, ut è Societate eicias, quantivis alio-
 qui egregijs dotibus fuerit præditus; po-
 rioribus enim caret: quæ sunt humilitas
 & obedientia. quod dixi de Vicario tibi
 substituendo, eò commemoravi, quò li-
 beriùs posses excurrere Goá interdum ad-
 visenda Cocini, Bazaíni, & Colani Colle-
 gia, Stationemque Comorinensem. Expe-
 rientia quippe me docuit; ex hujusmodi Col-
 legiorum Sediumque lustrationibus, &
 magnum nostrorum in ijs degentium fru-
 ctum, & ingens ad Dei Domini Nostrorum
 obsequium ac gloriam operæpretium existe-
 re. quare id factites censeo: sed tali modo
 ac tempore, ut Collegium Goanum quàm
 minimum possit capere ex tuâ absentia de-
 trimentum. Hæc quæ hætenus hîc statui-
 ne quis fortè Nostrorum Patrum aut Fra-
 trum leviora arbitratus, negligere aut mi-
 noris quàm opus est audeat ducere, ite-
 rum edico tibi, ac pro potestate impero,
 ut si quis Sociorum obedire tibi perinde
 ac mihi detrectaverit, eum confestim è
 Socie-

NOVARVM EPIST. Lib. 6. 505

Societate amandes . nec te habeat sollicitum quasi fortè aliquem istorum propter insignia Eloquentiæ , Doctrinæ , facultatisve alterius decora , desideratura deinde Societas videatur . nam istiusmodi Refractarij plus longè damni quàm emolumentum nostro semper inferent Ordini . cui proinde qui consulunt , meritò lucra parva negligant gravissimis emenda detrimentis ; cum quibus rectè compensetur admiratio , vel etiam offensus , ac murmur populi , ejectionem Operariorum , quorum honesta species labe occultas celat , facilè improbatur . quare nihil cunctans aut dubitans absconde audacter à nostro corpore membra noxia ; rumorum timorumque , me autore , securus inanum . Quo de genere illud quoque pro imperio veto : ne quemquam eorum quos ego ante meum in Sinas discessum è Societate dimiserò , tu iterùm in eam ullà unquam ratione admittas . quin edices per cuncta tuæ ditioni subiecta loca , ne quisquam uspiam nostrorum quemquam istorum tecto vel hospicio Societatis excipiat . Vestigalia Collegij jam fixa , dona extraordinaria quæ interdum Rex largitur , jura omnia & nomina hujus Familie Goanæ quæcumque

que illi competunt liberali concessione Domini Nostri Regis, aut vices ejus Majestatis hinc gerentium Prætorum, cuncta exigas ac repetes curâ in id & attentione præcipuâ impensâ, vel per te ipsum, vel per quos ei muneri visos idoneos præfeceris. dabisque operam sedulam, ut & plenè integreque colligantur; & fideliter expendantur in alimenta & cæteros usus necessarios Patrum ac Fratrum Societatis hanc Domum incolentium, & ex hac aliò missorum; quales nisi juventur inde necessarijs corpori subsidijs, servire negotio animarum, cujus gratiâ mittuntur, prout opus est, nequeunt. Ex annuis redditibus Domus seponatur quantum abundat inevitabilibus expensis, in æris alieni dissolutionem. cætera insumantur in victum & cæteros usus, sed merè necessarios, Nostrorum, tum in hoc Collegio, tum in Sedibus ei annexis degentium, ac præterea Puerorum ab Indigenis in Nostram Disciplinam traditorum, & Orphanorum hujus terræ. Datum in hoc Collegio Sanctæ Fidei. VII. Idus Aprilis Anno MDCLII.

Subscripti in Testimonium veritatis.

Franciscus.

EPI.

EPISTOLA III.

EIDEM.

Post superius scripta, hæc peculiariter
 commendanda visa sunt. Ego tibi,
 Magister Gaspar, Rector Collegij Sanctæ
 Fidei Goani, mando in virtute Sanctæ Obe-
 dientiæ; ne ex hac Insulâ Goanâ toto
 triennio exeas: nisi intra hoc spatium trium
 annorum adveniat huc aliquis è nostris ritè
 missus à Generali Præposito universæ Socie-
 tatis IESV, cum literis id testantibus, ut
 ejusdem hujus Collegij regimen capeßat.
 Talis enim simul adfuerit, & tu ei guber-
 nationem hujus Collegij resignaveris, solu-
 tus eris hoc meo præcepto, & novo Re-
 ctore, cui tu, ut alij, suberis, mittente,
 poteris liberè proficisci quò is cum-
 que jusserit. Iterùm commendo & man-
 do in virtute Sanctæ Obedientiæ omnibus
 qui per hos Indiarum Tractus me superio-
 rem agnoscunt; ut ijdem obtemperent ti-
 bi, Magister Gaspar, & tuæ gubernationi
 subsint. Ac si quis obedire tibi renuerit,
 primùm ostendes illi has meas literas qui-
 bus

bus

bus jubeo: ut quotquot mihi subjecti sunt, tibi pariter, ut mihi si præsens adessem, se morigeros & dicto audientes exhibeant, tum si in contumaciâ perstiterit, eum è Societate dimissum res sibi habere jubebis suas. Item commendo & mando in virtute Sanctæ Obedientiæ omnibus & singulis Societatis IESV meæ potestati commissis, ut si quis hîc comparuerit à Nostro Patre Ignatio aut alio Præposito Generali Societatis IESV Rector hujus Collegij delectus, & ritè institutus, quod ex literis ab eo subscriptis constet, hunc statim universi Superiorem legitimum agnoscant, eique se subijciant & obtemperent pariter ac præsenti mihi. Sin qui id facere detrectaverint, rogo & commendo eidem Rectori, nisi aliud ei Præpositus Generalis mandaverit, ut istos inobedientes, è Societate dimittat. ut certò constet de meâ in his discernendis plenâ & fixa voluntate, huic chartæ manu propriâ subscripsi. Goæ VII. Idus Aprilis MDCCLII.

Franciscus.

EPI-

EPISTOLA IV.

EIDEM.

CVM certas facultates & Privilegia
 Summi Pontifices Societati IESV per
 Præpositos Generales communicanda conce-
 ferint : & Pater Noster Ignatius diploma-
 tum, quibus hæ concessiones exprimuntur,
 exemplis ad me missis, etiam potestatem
 mihi tribuerit, eos è Nostris quos rectè usu-
 ros istâ gratiâ censuerim, ejusmodi Ponti-
 ficiorum munerum participatione per me
 aut alios adspargendi : Ego existimans tum
 Te, Magister Gaspar Rector hujus Colle-
 gij Goani, tum eos qui tibi subsunt, hæ-
 rum attributione facultatum plenius in-
 struendos ad tantò uberiores reportandum
 proventum animarum, quarum in culturâ
 versamini, idcirco & eas ipsi Tibi plenè
 communico ; & confusus tuâ satis perspectâ
 prudentiâ, committo insuper eidem tibi
 vices meas, ut omnia ista Pontificijs Bul-
 lâ signatis literis indulta nobis Privilegia,
 omnis generis, dispensare ac impertiri pos-
 sis quibus & quatenus ad Dei Domini No-
 stri

510 S. FRANCISCI XAVERII
ftri majus obsequium expedire judicaveris.
Goæ VII. Idus Aprilis CIOIOLII.

Franciscus.

EPISTOLA V.

EIDEM PATRI GASPARI GOA-
NI COLLEGII RE-
CTORI.

VT istâ quam tibi demandavi Goani
hujus Collegij & Sociorum per hos
tractûs gubernatione, rectè ad tui & alio-
rum animi fructum defungi valeas, hac
in procinctu peregrinationis longinquæ,
scriptò expressa mandata relinquenda tibi
censui, quæ te majorem in modum velim
sæpius absente me legere, memoriâque
præsenti semper amplecti: quod horum
ductu consilioque Monitorum in omni
cujusquemodi negotiorum administratione,
ad eum quò unicè aspiramus Divinæ maio-
ris Gloriæ scopum te utiliter dirigendum
existimem.

Ante omnia satage ut in continuo in-
timæ tui depressionis sensu defixum teneas
ani-

animum , juxtà ea quæ tibi aliàs poscenti
 de hoc genere præcepta tradidi : quotidiana
 nâ ea Meditatione recolens , iisque altè
 penetrandis insistens , quoad insculpas in-
 deletibiliter tuæ menti , tum quæ tibi sug-
 gessi , tum quæ illa ipsa commentanti ti-
 bi Deus per suam Misericordiam inspirare
 dignabitur . Cum Patribus , sive qui Do-
 mi tecum vivunt , sive qui alibi degentes
 tibi subsunt , age semper cum magnâ mo-
 destiâ , affabilitate , indulgentiâ , sine aspe-
 ritate ullâ vel fastu ; nisi si qui eorum tuâ
 moderatione & humilitate abuterentur .
 Tunc enim , intuens duntaxat utilitatem
 ipsorum , non autem quasi Dominium fan-
 ciens proprium , & tuæ autoritatis con-
 temptum ulciscens , potestatis tuæ ijs mo-
 dicè castigandis specimen edes , præcisè
 quantum opus erit , ut & prolapsi suble-
 ventur emendatione necessariâ , & Fratrum
 Nostrorum qui culpam viderunt , offensio
 salubri coërcitionis exemplo deleatur . Quid-
 quid à Patribus aut Fratribus contra obe-
 dientiam peccabitur , aliquâ poenâ vindi-
 cetur : & in hoc Sacerdotum supra Cleri-
 cos aut Laïcos nihil eximij fors habeat . Si
 qui è tibi subjectis superbè se tecum ge-
 rent ;

rent ;

rent; & opinione sui tumidi, supercilium
 elatum ac frontem duram opponent tuis
 nutibus, eos tu vicissim preme, plus im-
 periosæ severitatis quàm benignæ affabili-
 tatis ad illos adhibens. Ergò poenas istas
 maximè pro culpis quotidianis publicas in-
 junge: ac omni ratione provide ne debili-
 tatem in te aliquam hi sentiant, seque ti-
 meri putent; ideòque impunè ferre cum
 alia acta perperam, tum præsertim que
 contra Moderatorum Imperium delinquunt.
 nihil magis confirmat in audaciâ, prove-
 hitque ad rebellionem contumaces subditos,
 quàm experimentum infirmitatis in Præsidi-
 bus; quos ubi animadverterint circum-
 spectare ac vereri, nec audere poenas in-
 dicere, reverentiam majoribus debitam &
 obsequium negantibus, immane quantum
 inflantur, usque ad insolentem præfiden-
 tiam; in quâ successu ipso corroborati per-
 severant; immò crescunt semper, perni-
 ciosissimis quieti publicæ augmentis. Fac
 igitur omnino quod jubeo. nec te respectus
 ullus aut metus judiciorum sermonumve
 teneat, quo minus quod debes exequaris.
 Sunt è Subditis quidam non pervicaces aut
 Refractarij, at debiles & obliviosi, qui
 jussa

jussa Majorum non ullo contemptu migrant, sed interdum negligunt, ignaviâ quadam, ac imprudentiâ. Hos coërce benigniùs, reprehensionum acerbitatem temperans serenitate vultûs ac frontis; ac necessariò piaculo erroris, pœnæ levis indictione defungens. E Fratribus Laïcis si quos videris suprâ sortem suam arrogantiae quadam specie efferi, da operam attentissimam ut deprimas, vilissimis quibusque applicans usûs domestici ministerijs, tum ijsdem, quoad istâ opinione sui subnixi apparebunt, vultum semper gravem ac severum aspernabundè offerens. tumoris remedium id frigus fuerit. quo ic̃ti si se contrahent; tum sanè licebit de fastidio remittas; ipsis jam in modestiam submissis, temperato statim despectûs rigore, quasi gratulans, ut ex comparatione contrariorum è contrarijs ceptis eventuum, per se intelligant, quid expediat: interimque perniciosum errorem deponant, quo sibi blandientes istiusmodi homines interdum credunt; se necessarios Societati esse: quam tamen superbis non egêre, ex eâ secum, quandiu plûs æquo sibi arrogant, Rectoris austeritate, si sapiunt, sentient.

Kk

Cave

Cave unquam adducaris ut in Societatem admittas homines exiguæ industriæ parvi iudicij, modici captûs, infirmarum virium, nulli admodum rei benè gerendæ idoneos; aut quos suspicari possis, tædi inopiæ domesticæ potiùs quàm Deo servienti studio, animum ad Religionem appellare. Quos tu, aut Pater Morales admiseris, velim per te ipsum exerceas commentationibus Asceticis per mensem; neque ad id Vicario utaris aliquo è Fratribus. Toto illo tempore acri eos attentione observabis, penitè explorans, quoad intimè pernoscas. Absolutis exercitijs occupabis illos vilibus officijs, puta curæ infirmorum in Nosocomijs publicis, ministerijs domesticis culinæ, aut id genus obsequijs humilibus. Dum meditationibus vacant exiges ab eis diligenter rationem conatûs quem adhibuerunt in rectè, juxta præscriptam formulam, obeundis Orationibus solitis. in quo si eos ignavè ac tepidè versari certò deprehenderis, vel eos remittere unde venerant poteris, mature Societatem exonerans: vel si spes emendationis alluxerit, amovere ad dies aliquot ab exercitio sacrarum Commentationum; velut

velut in pœnam eos privans honore , quo se indignos præbuerunt suâ negligentia , ut istâ velut notâ confusi , acrius desiderent redire in stadium cum Socijs , & pariter ac illi legitimo spatio certare .

Circa votorum nuncupationem hanc regulam tenebis . Primum edices cunctis quos ad probationem admiseris , ne ullâ se Deo promissione obstringant , nisi re prius tecum communicatâ , & tuo in id assensu impetrato . idque potissimum inculcabis in principio exercitiorum . quos satis probatos vota ritè concipere oportuerit , ij disertè polliceantur Paupertatem , Castitatem , & Obedientiam . Sed prius admonentur ; contractâ ipsos , vi Religionis istius , eò duntaxat usque obligatione stringendos , quoad in Societate persisterint ; è quâ ; si (quod Deus prohibeat) propter ipsorum culpas à Rectore , aut alio qui ab eo potestatem acceperit , amandentur , soluti prorsus mansuri sint omni vinculo ejusmodi votorum . Porro hæc vota concipiantur te præsentem , pronunciantibus qui vent , ex formulâ scriptò à te traditâ , verba quæ hanc eorum oblationem indicant , ritûs etiam cæteros ijs , prout convenit

ante præscribes : In quibus fit : ut factis operante Sacerdote , ac venerandum Christi Corpus ministrare parato , ipsi prius clarâ voce pronuncient formulam votorum , tum continuò Sacrà Eucharistiâ impertiantur . Hæc obligationis votorum ex perseverantiâ in Societate suspensio , eò magis in hisce Indiæ Partibus est necessaria , quòd minus multa sunt hîc Cœnobia Religiosorum Ordinum alterius Instituti , ad quæ transmitti possint qui Nostrâ Religione semel ritè susceptâ , inepti ad eam deprehenduntur . Quare ut libertas abscindendi à se membra noxia , sine quâ stare Nostra Societas nequit , integra ei conservetur , omninò expedit declarare voventibus , nexum quo se implicant , nuncupandis Religionis votis , legitimâ ipsorum è Societate per ejus Præpositos dimissione resolvendum . Scribes ad Socios ubicumque horum Tractuum degentes , vetans ne quisquam uspiam ipsorum , te inconsulto , ullum in Societatem admittat , & admonens , si fecerit , irritum id fore ; quòd potestate ad id legitimâ careant . quare si qui se offerant , quos idoneos putent , perscribant ad te quibus iudotibus ac facultatibus ad operam Divino obse-

obsequio in Societate navandam sint præditi. Responso à te accepto, quo non abhorre te significes ab ijs albo Sociorum adscribendis, tum sanè spem illis dari certam optati assequendi nihil veret. adeoque vel mitti ad te, si jusseris, Goam poterunt; vel si malueris, præcipies, ut ibidem ab aliquo Nostrorum ad hoc idoneo Asceticis commentationibus menstruo spatio exercentur, & sic interioribus nostræ Disciplinæ probationibus admoveri incipiant; quamquam universim conducibilius putarem, ubi non obstiterit impedimentum insuperabile, vocari eos ad hoc Collegium. ibi enim videntur commodiùs & certiùs explorandi. Tamen, ut dixi, rem totam permitto arbitrio tuo; secuturi videlicet in hoc & alijs, verè & unicè, quod rectissimè ad majus Dei obsequium credideris tendere. Omnibus per hos Tractus Præsidibus Domuum, aut Stationum Societatis, ubi negotium procurandæ salutis Animarum vel primariò à nostris geritur, solis illic Ecclesias proprio Pastore destitutas regentibus, vel ordinarijs locorum Sacerdotibus subsidiariam navantibus operam, commenda diligenter, ut singulis

lis omninò annis ad Nostrum Beatum Patrem Ignatium accuratè ac copiosè scribant, exponentes singillatim quidquid boni Deus per ipsos efficere dignatur in ijs locis & gentibus quas excolunt. Sed caveant sedulò ne isti narrationi quidquam interferant quo ullus legentium possit offendi. refecerent si quæ sunt inemendabiliter peccata, sine operæpretio vulganda, cognoscenda cum scandalo. qualium inauspicata mentio Lectores inutili moestitiæ, scriptores iustæ reprehensioni imprudentiæ subijciat. Indicare satis habeant quæ nosse juvet, quæ memorari dignum sit. Propagationem Regni Dei, victorias gratiæ, conversos ad Christi Religionem Idololatrias, emerfos è cœno criminum sceleratos. Addant si quæ spes se ostendat ulterioris brevi profectus extituri. Mittant & alias eodem argumento, pari delectu compositas literas ad universos per Europam Socios, per quas ijs communicent ad Dei Gloriam & Solatium mutuum, successûs laborum suorum, contra fugillationem ullius, querelam intempestivam, aut importunam enunciatione tacendorum. Eæ inscribi poterunt partim Socijs Conimbricensibus, totâ per ipsos Hispa.

Hispaniâ spargendæ; partim Romæ degen-
 tibus, ac quoquoersum per Europam reli-
 quam diffusis Patribus & Fratribus Societa-
 tis. Præterea tu privatim ad Rectorem
 Collegij Conimbricensis de statu ac fructu
 tui hujus Collegij Goani scribendo indi-
 cabis ea quibus illum gavisurum cognitis
 arbitrare. nec verò ad hujus judicium
 solius, scriptionis tuæ formam exigas. alios
 cogita plurimos cujusquemodi Ordinis illud
 tuum scriptum (nam talia cupidè visuntur
 & latè sparguntur) expensuros; quorum
 timere ac prævertere censuras, pudoris ac
 prudentiæ tuæ fuerit: quin & insuper dare
 operam, ut non solum sine offensione, ve-
 rum cum profectu legentium, curiositati
 possit publicæ satisfieri istis à te digestis
 Indicarum rerum narrationibus vulgandis.
 Propriè Nostrum Beatum Patrem Ignatium
 edoceas accuratè scriptis literis censeo,
 quanti, ad Dei Gloriam promovendam in
 his Indiæ Partibus, & profectum majorem
 animarum procurandum, inter sit impetra-
 ri per eum isthic à Summo Pontifice, No-
 stræ per hos Tractûs Societati gratias spiri-
 tuales, puta Indulgentias Plenarias ijs pro-
 positas qui ad Pœnitentiæ & Eucharistiæ

Sacramenta ritè accesserint. Oporteret autem redire aliquoties per annum, festis scilicet celebrioribus, sacri ejus lucri opportunitates populis oblatas, nec uno brevi tempore cunctis simul locis indici. Quoniam cum exigua hinc copia suppetat Sacerdotum, præsertim idoneorum causis conscientiarum peritè dijudicandis, spatium non angustum dandum est multitudini consentium ad explicandos sinus omnes animi, & piacula necessaria explenda. Tum Patribus otium præberi convenit, quo ex Vrbe vel Pago uno ritè impertito Pontificiæ Indulgentiæ fructibus, ad alium transmigrant simili beneficio donandum. Admone autem ut curet, si possit fieri, concessiones istas gratiarum mitti hinc ritè consignatas diplomatis subscriptione legitimâ & sigillorum appensione firmatis, quæ ad Fidem suspensioribus faciendam ostendi queant. non enim in hisce regionibus desunt qui ægrè adducantur ad pro indubitatis admittenda Indulta ejusmodi, nisi formulis atque indicijs undequaque certissimis comprobentur. Expediret etiam disertè istis bullatis diplomatis exprimi, velle Pontificem extendi sui hujus Beneficij usum fructumque in-

omnes

omnes cujuscumque sexûs , ætatis , Ordinis , Christi Fideles , qui ultrâ caput Bonæ Spei usque ad extremum Orientem Inquilini , vel Indigenæ , aut quavis ex causâ peregrinantes , diversantur . Facilius persuadebis Patri Nostro Ignatio ut in hoc elaborare non gravetur , si , quod verè potes , magnificè prædicaveris fructum Animarum , qui ex Iubilæo hûc ab illo semel antehac misso planè ingens ac stupendus extitit . Quod Iubilæum , cum isto , quod indicavi , angustiarum temporis , brevi die præscriptâ , urgeretur incommodo , si tamen tam insigniter profuit , inferes quantò plûs sperandum insignis lucri sit ex Plenarijs Indulgentijs per spatia plurium annorum in certis festorum recurrentium solemnitates aptè descriptis . Expromas in hâc causâ censeo tuam omnem persuadendi vim , nihilque reliqui tibi facias ad summum conatum evincendi , ut in eo Pater Ignatius impetrando quantum potest enitendum existimet . addens etiam me hoc ab ipso majorem in modum contendere , in Beneficij singularis parte numeraturum , si meis inflexus precibus , hisce populis tantam Cœlestium utilitatum occasionem gratificari non dedi-

dedi-

dedignabitur. Scribas etiam ad Magistrum Simonem, aut Rectorem Collegij Conimbricensis, orans, ut eadem hac de re cum Rege agant; expositoque fructu immenso qui ex eiusmodi promulgatione Indulgentiarum colligendus certò est, impetrent ab ejus Majestate, ut suis Romam Literis negotium adjuvet, aut potius pro suâ summâ illic autoritate, atque apud Pontificem gratiâ, conficiat; curans diplomata ejus generis Patri Ignatio consignari, quippe inscripta Societatis I. E. S. V. Collegio Goano, ut Patrum illic degentium arbitrato publicentur. Hinc enim fiet, ut Populi procuratis & ministratis per eos deliniti gratijs, studio ipsos & veneratione majori amplectantur; quâ vulgo acceptiores labores ipsorum, ac sic omni passim hominum generi utiliores evadant. Poscentes Societatem, utcumque non ineptos, cave admittere festines in ætate adhuc nimis tenerâ. Prorsus verò rejice quos ad ea pertinent hominum genera confiterit, quibus nominatim Pater Ignatius Nostri Ordinis aditum voluit semper esse obstructum; quorum, ut scis, unum est, trahentium Originem à Gente Iudeorum. attende prætere-

rea

rea ne quem admittas non egregiè dota-
 tum facultatibus ad rem benè gerendam in
 aliquâ parte priorum Instituti Nostri mi-
 nisteriorum, accommodatis. Si verò fundi-
 tûs rudes literarum sint, utcumque polleant
 ingenio, in Spirituales Operarios adscisci
 planè veto. quin ubi exceptione carentium
 multitudo se oggeret, Tu tamen turbam-
 vita. Paucos ex pluribus, dignissimos è
 dignis excerpens selige, pro numero loco-
 rum & munerum, habitâ simul ratione ca-
 suum contingere solitorum; ut nec desint
 quos mittas quocumque res vocat, & mor-
 bo, aut morte deficientibus substituas; nec
 tamen abundant otiosi, aut numero Do-
 mum gravent. Promoveri ad Sacerdotium
 Sociorum quemquam non satis literatum,
 & morum innocentiam usu plurium annorum
 abundè probatâ conspicuum, haudquaquam
 fines; quandoquidem id Pater Ignatius tam
 disertè prohibuit. & si taceret ille, res
 ipsa loquitur: tristisque recordatio incom-
 modorum quæ ex hoc fonte orta gravissima
 sensimus, deterrere ab eo nos satis debet.
 neque fucum tibi faciat spes eximie Reli-
 gionis in idiotâ eminent; quasi eâ com-
 pensari Doctrinæ defectus queat. nam has
 spes

spes eventus non rarò coarguit ; occasio-
 bus larvam excutientibus ; & ferè ad ex-
 tremum unoquoque se talem prodente qua-
 lis revera est . quare lynceum te velim
 in penitus introspiciendis recessibus meo-
 rum . nec statim capi lachrymulis inter pre-
 ces fufis , aut fufpirijs excuffis pectore que-
 rundam dum facra meditantur : at quoad
 certis experimentis perpexeris , acriter im-
 perare ipfos pravis affectibus naturæ , iram ,
 cupiditatem , pervicaciam femper frange-
 re ; abhorreere vehementer ab omni capta-
 tione inanis gloriæ , certo iftis judicio re-
 tribuas decus abfolutæ omnibus numeris &
 ufquequaque consummatæ Sanctitatis .

Ordo caritatis postulat , ut prius &
 magis , domesticis quàm externis confularis .
 Quare vide ante omnia , ut primùm erga
 Fratres Nostros , erga Pueros & Orphanos
 Indigenarum , Alumnos hujus Domus , par-
 tes officij paterni planè omnes expleas ; ani-
 mis horum & corporibus ea folicitè proce-
 rando quibus egent . Hac curâ perfundè
 licebit quod supererit otij ac virium effun-
 dere ad benemerendum de alienis quoque .
 Hoc tibi & nomine Patris Nostri Ignatii
 præcipio , & ex animi mei fententiâ quàm
 pos-

possum impensissimè commendo . quippe
 habeo persuasissimum , præcipui hoc moni-
 tum momenti esse . nec ferè tolerabiliùs er-
 rare illos , qui oculis hominum probare se ,
 speciosâ superficie contenti , nihil pensi ha-
 bent intima mentium rimantibus Dei obtu-
 tibus satisfacere , quàm qui securi querela-
 rum domesticarum , Civitatis captant gra-
 tiam , sese perperam arbitrantes officium
 explese , cujus primo ac potiori capite ne-
 glecto , in posterioribus duntaxat & acces-
 sorijs totum præposterè consumpserint stu-
 dium . Aberrant totâ viâ qui sic agunt .
 quorum in numerum ne venias , singulis
 te cupio diebus hujusadmonitionis meæ re-
 fricare memoriam . Spissum adeo ac mul-
 tiplex istius tibi commissa Præfecturæ nego-
 tium video , ut manifestum sit , cunctas ejus
 partes obiri à te uno nequaquam posse .
 quare cum necesse sit Vicarijs te uti qui
 singularia multa pro te curent ; duo in
 hoc tenere te cupio : prius , ut quos ad
 quidque adhibebis , peritos rei quæ com-
 mittitur noveris ; alterum ut sedulò ijs in-
 vigiles , rationemque subinde repetas acto-
 rum ; nec si quid peccaverint inemendatos
 sinas . quare tibi velut in altâ speculâ loca-
 to ,

to, Generalem in omnes vigiliam demeritam puta, in quâ prout inconnivens intentéque, oscitanter aut remissè verfabere, ita benè aut malè subditis consules & vel officio satisfacies, vel reum te perges malè administratæ potestatis. Potissimum hujus injunctæ tibi providentiæ partem ea ministeria sibi vindicant, quorum utilitas patet latius. Quocirca præcipuè contentum esse te oportet, primùm Nostrorum Orationibus ad Populum è sacro pulpito; deinde auditioni Confessionum: Præterea colloquijs eorundem, ac conversationi cum Externis; postremò Tractationi piorum operum: Concionatores & formando ad veram eius functionis ideam, & probando ac corrigendo cum opus fuerit: Confessorios admonendo & erudiendo quantum sufficit, tum prout licebit explorando, ut loquantur: Postremò satagendo, ut Nostrorum congressus familiares cum varijs generibus hominum, frugiferè ac religiose obeantur, ac tum ante instruendo, tum post examinando; quò exactè dirigantur ad perfectionem Instituto Nostro consentaneam. De Sociorum prædicandi causâ peregrinationum, aut per stationes hinc distitas variè
spar-

sparforum statu actisque, ut quàm frequen-
 tissimis, iisque fidis nuncijs, fias certior
 impensè cura. Scribes ijs crebrò, nec per-
 functoriè; sed cuncta minutim explicans.
 Iubebis vicissim sæpe illos ad te copiosè-
 que rescribere. Huic commercio sedulò at-
 tendes: per otium considerans quas acci-
 pies literas; nec nisi meditatò tuas dictans.
 denique, quod res est, statuens: magnam
 officij tui partem eâ diligentiam contineri.
 Super hæc, Externos qui è locis ubi No-
 stri degunt venerint, curiosè de ijs inter-
 roga, ut se gerant, quâ existimatione
 sint, quid à Populo dici de illis audie-
 rint? Scribas ad me Malacam plenissimè
 de cunctis hujus Collegij rebus, de singu-
 lis Nostrorum ad Evangelizandum missis,
 ubi quisque, quâ strenuitate, quo succes-
 su elaboret. cave cursim defungaris. hæ-
 re in singulis: ad infima descende. Ad-
 de quo loco sint res etiam politicæ illorum
 Tractuum nam & hæc nosse nostra interest.
 nec omittas quid aliorum quoque Professo-
 res Ordinum ad Dei Gloriam & salutem
 Animarum, quo eventu moliantur. Ad-
 junge quid è Lusitaniâ recentibus nuntijs
 feratur. de Nostris Conimbricensibus, Ro-
 ma-

ma-

manis , ubicumque per Europam degentibus , quid fama memoret , quid scripta nostrorum indicent . Quæ literæ , præsertim à Rege , à Magistro Simone , à Romanis Amicis ac Patribus mihi inscriptæ tibi reddentur , earum , si pluribus , ut assolet , exemplis venerint , unum exemplar Malacam ad Patrem Franciscum Perezium destinabis . nam huic mandabo , ut eas ad me descriptas , non unâ viâ dirigat . Sin unicum illarum exemplum acceperis , aperies & describi à fido amanuensi curabis . tum Archetypo retento , Apographum mittes Perezio . Hoc annis singulis exequi sollicitè memento . Efficies omnino , ut Patres qui Bazaini , Cocini , Colaniper Oram Comorinensem , in Sancti Thomæ ; degunt semel quotannis ad me scribant accuratè ac fusè . minimè vellem hoc ab illis aut à te negligi . Vehementer etiam atque etiam commendo , ut tu ac Patres omnes , morigeros vos & planè obediētes Domino Episcopo præstetis : diligentissimèque caveatis , ne quidquam ulli unquam in re ipsi facestatis molestiæ ; sed contra studeatis in cunctis , quantum maxime potestis , inservire ac gratificari Patri tam bene-

benevolo atque indulgenti , tot nominibus merito , ut cunctis obsequijs pietatem ipsi summam rependamus . Patribus qui extra Goam degunt , mandabis ut Dominum Episcopum scriptò identidem venerentur , brevibus literis , quæ fructum duntaxat animarum quem ex suis laboribus Deo adjuvante colligunt , nuntient . Addant eodem quidquid verè possunt in ejus Vicarijs loca illa tenentibus laudare , prolixè commendando si quid benè ad utilitatem publicam gerunt . quidquid item alij Religiosi & Sacerdotes , concionando , sacra cætera ministeria obeundo , lucris Ecclesiæ apponunt , liberaliter celebrent . Si nihil sit boni quod referant , fileant de his ; nec suarum esse partium putent querelas de Proëpiscopis vel alijs Evangelicis Ministris ad Episcopum deferre . non deerunt qui deferant . quin etiam nollem si cujus alterius negotij cum Episcopo tractandi necessitas inciderit , id istiusmodi Epistolis inseri , quas ad consolandum & recreandum bonum Patrem merè comparatas velim . Ergò dum tale quid occurret , seorsum scribatur . Seriò admonebis nostros omnes meo nomine , ut multam obedientiam ubique Proëpiscopis exhibeant :

L L

beant:

beant : denunciatis , mihi fore molestissimum
 si audire alicunde contigerit litem ullam
 aut controversiam exortam inter ullum
 Proëpiscoporum & Patres Societatis qui lo-
 ca illi subdita excolunt . Adde cupere
 me , distinctè memorare ipsos in literis
 quas ad me dabunt , quàm benè illis cum
 Proëpiscopo conveniat . Gratissimum etiam
 mihi esset , efficere ipsos , ut ipsi Proëpi-
 scopi literis ad me scriptis testarentur ,
 quàm benè & quanto fructu Patres Nostri
 in suis Territorijs laborent . Hoc iterum
 pro rei momento inculco , provide etiam
 atque etiam , oro te , atque omni ratione
 fatage , ut in Arcibus præsertim Lusitano-
 rum , Nostri qui stationes illic habent , con-
 junctissimè cum Proëpiscopis vivant , nec
 quacumque tandem ex causâ ullam cum
 ijs contentionem suscipiant . Ac quò plus
 hæc commendatio apud ipsos habeat pon-
 deris , disertè perscribe iisdem literis qui-
 bus hoc mandabis , me in Sinas solventem
 scriptum in hoc Collegio mandatum tibi
 reliquisse , eijciendi è Societate quoscumque
 nostrorum qui apud Proëpiscopos offende-
 rint , aut cum ijs similtates quoquomodo
 susceperint . Ages post meum discessum
 cum

NOVARVM EPIST. Lib. 6. 531

cum Domino Episcopo , ut si ei videatur , scribat de Iobelæo ad loca ubi Patres Societatis sunt , jubens illud promulgari , quò Animarum fructus ex eo qui speratur possit existere . Laxatum huic Iobelæo spatium est in totum hunc annum 1552 , ut commodè valeant eo frui quotquot in Arcibus Lusitanorum variè sparsis per Indias , procul interdum ab opportunitate purgandi animum per Confessiones , degunt : quibus illa morâ poterit consuli , submittendis ex alijs in alia loca ubi opus fuerit , Nostris Patribus . Ea mihi causa fuit procurandi , ut in hunc annum universum facultas lucrandi tam insignem gratiam extenderetur . Si fortè inter Patres qui hoc anno è Lusitaniâ venient , aliqui essent facultate dicendi ad Populum plus quàm mediocri præditi , unum ex ijs censeo Dium mittas cum Laico adjutore , mandata ei tradens quæ olim scripsi Sedem Armuzianam tenentibus . Ea sunt , ut scis , editionis quasi duplicis . nam & tibi eam primùm Stationem adeunti multa præcepi . tum ei qui tibi successit in eo munere quædam addidi . Scripti utriusque scio exempla superesse . Horum copiam

L L 2 fac

fac habeant si qui Diem mittentur; enixè commendans ut lectitent ac sedulò observent. Inter appulsuros è Lusitaniâ Nostros proximo navium adventu, si quem animadvertes, non illum quidem exercitissimum in dicendo, aut à quo sperare liceat motus ingentes Concionis; non ineruditum tamen, sed qui videatur pro & animi & corporis viribus, futurus patiens laborum, hunc navigatione quæ sit Goâ Malacam flantibus Aprili Etetsijs, eò destina; ut Malacâ Iaponem petat opportunitate primâ, illic conjuncturus operam cum Cosmo Turriano. Verùm provideas oportet, ut pecuniolæ aliquantulum alicundè emendicatæ eò secum ferat, unde ipse ac Socij victitent; nam Operarijs adhuc Evangelicis illa terra laborum duntaxat, ferax est. Bonorum quæ agant, malorum quæ patiantur habent affatim, subsidiorum vitæ ac solatiorum corporis nihil fermè. quare adhibe animum ad eos utriusque generis auxilio juvandos, in eoque summo studio contendere te velim. ac præterea tuis aliorumque precibus ac Sacrificijs à Deo impetrare satage, ut esse ipsis propitius dignetur, tum illuc euntibus per tot discrimina

mina

mina vasti & infesti maris, tum illic inter
 ærumnas ac pericula versantibus. Si, quos
 Classis è Lusitaniâ expectata nobis hoc an-
 no Patres advehet, ij pariter omnes elo-
 quentiâ simul & eruditione supra vulgarem
 excellerent modum; ita ut nullus esset eo-
 rum qui non plus facultatis ad dicendum
 è sacro pulpito habere videretur, quam
 Noster Antonius Herediâ qui Cocini eo
 munere fungitur, volo unum ex his ma-
 turè Cocinum mittas successurum illic He-
 rediâ, & mandatum ei à te allaturum,
 conferendi sese in Iaponiam. Sed prius-
 quam hoc decernas, explora diligenter ec-
 quid omninò verisimillimum sit utiliùs
 istum, & uberiori quàm Herediam fructu,
 concionandi officium Cocini gesturum. ni-
 si enim de hoc satis constet: ac contrâ
 prudenter existimetur, parem duntaxat & ni-
 hilò superiorem dicendi vim huic recens
 advecto & Herediâ competere, nihil puto
 esse causæ debere cur quidquam illic mute-
 tur. quocirca relicto ubi est Herediâ, illum
 alium novum Concionatorem in Iaponiam
 mittas censeo. Simile quidpiam injungo
 circa Melchiorum Nunnezium qui Bazaï-
 nensî præest Collegio, & Concionatoris ibi-

dem munus exercet . Vellem , inquam ,
 si copiam Oratorum insignium Lusitanæ na-
 ves attulerint , unum ex ijs Successorem
 Nunnezio dari . talem scilicet qui & ma-
 gnos animorum motus concitaturus in Po-
 pulo dicendo , & domesticæ administratio-
 ni , etiam rei pecuniariæ & vectigalium ,
 quæ Bazaïni ad alimenta Operarum Evan-
 gelicarum Societati Rex assignavit , pru-
 dentiâ & attentione par futurus videatur .
 Tum verò Melchior Nunnezius , Bazaïnen-
 si procuratione liber , Etesijs Aprilis Mala-
 cam naviget , inde Iaponem petiturus .
 Gauderem equidem , pro eâ quam teneo
 notitiâ dotium Melchioris præstantium , &
 illâ Bazaïnensi occupatione superiorum , ta-
 lem hominem expeditum illinc , substituto
 idoneo successore , posse transferri . Doctri-
 na enim , quâ est insigniter excultus , illic
 multò esset utilior quàm Bazaïni modò est .
 Id porrò si fieret , moveri Herediam Co-
 cino haud expediret ; cum alijs de causis ,
 tum quia Iaponienses angustia plus uno au-
 geri Socio non exigunt , nunc quidem .
 cæterùm tu omnem (quod solet dici) fu-
 nem move , nihilque conatûs ac contentio-
 nis omitte , quoad efficias , ut saltem unus
 hoc

hoc anno in Iaponiam, Comes illic futurus Cosmo Turriano, naviget. Cum Reverendis Patribus & Fratribus Ordinum Sancti Francisci & Sancti Dominici, tam tu, quàm Nostri omnes Goani Collegij, veram, semper amicitiam, omnibus, quod ad vos attinet, Religiosæ caritatis plenè cultam officijs, tenete: ac diligentissimè, quod in vobis est, cavete, ne ullam cuiquam illorum, quisquam vestrum dissidij ansam præbeat. Si ab illis discordia ceperit, cujus significationes è sacro ipsis pulpito erumpant, Vos ijs responsare arbitro populo, per Deum, abstinete. dicant illi quod suus illis zelus dictaverit: Vos silendo caritatis & obedientiæ debitum explebitis. disertè quippe veto vos contentionis funem cum strepitu, quolibet prætextu, ducere. nolo, inquam, quantumvis læsi, utcumque immeritò infamati vobis videamini, verbum unquam publicè mutiatis, quo vestri doloris & sensûs injuriarum indicium, capere vel minimum Auditores queant. Planè nihil tanti est, quo Populi offensio ejuscemodi ex conflictibus nasci solita pensetur. Si tamen ex impunè contra vos frequentatis declamationibus Adversantium,

oriri scandala cum Dei offensâ conjuncta
 cerneretis ; incertumque, non sine damno
 animorum, hæere Vulgus, dubium utri dis-
 sentientium credat ; deferetis rem ad Do-
 minum Episcopum, & eum orabitis, ut
 vocare ad se dignetur eos à quibus palam
 traducimini ; ac auditis coràm vobis accu-
 sationibus eorum, & post illas vestris de-
 fensionibus, controversiam suo judicio fi-
 niat, pacemque reddat rebus, ac querelis
 conciones turbantibus modum ponat. quan-
 doquidem nos, item ut Patres illi, unum
 cuncti pariter spectamus, nimirum ut Dei
 cultus augeatur, & Animæ ad salutem
 proficiant. Istâ interpositione autoritatis
 Domini Episcopi, fatis (quantum vestrarum
 est partium) præcavebitis, ne & Dei Maje-
 stas, & Populi simplicitas, ejusmodi cer-
 taminibus offendatur. Denique conciliatam
 per hunc modum vos inter & memoratos
 Patres Gratiam, alere atque augere con-
 abimini, visendis interdum ijs, & omni
 Religiosæ caritatis officio prosequendis. Pa-
 rochos hujus Civitatis, & quocumque ti-
 tulo Ecclesiarum singularum Præsides, om-
 ni benevolentia significatione demeremini ;
 gratificantes ijs prolixè si quid postulent,
 quod

quod in manu vestrâ sit ; concionantes
quoties rogabunt in templis ipsorum curâ
commisissis ; & in omni occasione occur-
sum aut congressuum sic agendo ac lo-
quendo , ut illi vos sibi esse amicissimos
placè persuasum habeant . Negotijs sæcu-
laribus cave Te aut Socios implicari quo-
cunque pretextu finas . Cum hæc ad vos
deferrentur , respondete : vobis ab admini-
stratione Verbi Dei ac Sacramentorum , vix
supersse tantum otij , quantum est necessa-
rium Orationi & studio , quibus vos compa-
retis ad sacras functiones perorandi ad po-
pulum & in Pœnitentiæ Tribunali jus di-
cendi . non posse vos , nisi perturbato cari-
tatis ordine , præhabere procurationi Sa-
lutis Animarum & cultûs Divini , quæstum
terrenarum rerum , & curas humiles tem-
poralium proventuum . Sic tricas ejus ge-
neris à te ac tuis cunctas excuties . ni fa-
cias ; grave tibi ac Societati damnum illa-
turus . nam scito eâ portâ Mundum in Re-
ligiosas Domos plerumque irrumpere , cum
summâ pernicie Religiosorum ac Religio-
ni . In congressibus eorum qui te conve-
niant introspecte solerter quid quisque spe-
cte . nam sunt qui spiritualis profectûs ,
sunt

sunt qui temporalis commodi causâ no-
 adeunt. quin etiam satis constat reperiri
 non paucos, qui Confessionis Sacramentum
 quæstui obtendant, nostris se Sacerdotibus
 in aurem admoventes, potiùs ut occultorum
 rei domesticæ vulnerum ac familiaris ino-
 piæ, quàm peccatorum indicium afferant.
 Ab his etiam atque etiam ut tibi caveas,
 moneo. Adeoque ne in errore diù ha-
 reant, maturè istis denuncia: nec erga-
 tione pecuniæ, nec suffragatione favoris
 humani posse te ipsis prodesse. Colloquia
 porrò cum talibus breviter expedi. ^{iam}
 largi verborum sunt. & si aurem inculle-
 ris, multum tibi otium absument sine
 operæpretio. quoniam id genus ad sensum
 spiritualium detrimentorum ferè occalluit:
 totâ mentis attentione in desiderio corpo-
 reorum, quibus egent, solationum unice
 defixâ. Ejusmodi ergò, seu viri, seu mu-
 lieres, cujusque ordinis aut generis tan-
 dem sint, vide ut paucis abs te dimissos
 procul habeas, velut fucos tuo mellificio in-
 festos: qui merè terrena sapientes, quem
 implicare sibi potuerint, citiùs è Cœlo
 detrahant, cessare à salutari animarum sub-
 sidio importunis de cibo corporum inter-
 pella.

pellationibus cogentes, quàm ipsi eius quattolibet conatu è vilium, ubi desident, curarum cœno quodam attollantur. Hoc mandatum eò inculco instantiùs, quod summe tibi necessarium clarè perspicio. nec pensi quidquam habeas quid clam questuri aut murmuraturi de te sint isti nundinatores humanorum è religione quæstum, ubi tuam suæ cupiditati minùs quàm vellent morigeram ulcisci constantiam incusando conabuntur. contrà fac sentiant: nullâ te iudicij eorum verecundiâ teneri, nullo respectu offensionis angi vel minimùm. nec committas ut teneritudinem in te ullam, formidinemque susurrorum introspiciant. nam hoc quidem te à Mundo haud satis alienum demonstraret; quasi deliberandum, ei-ne an Christo, cui Sacramento dixisti, placere ac probari potius censeas: quod transfugij sit instar à sacrâ militiâ, & flagitiosa defectio à proposito perfectionis irrevocabiliter sectandæ. In curâ Alumnorum Seminarij, quod constat è Filijs Indigenarum & Orphanis, summam adhibe diligentiam, ne quidquam ipsis ad victum vestitumque, ad medicamenta cum morbis tentantur, desit. Provide vel in primis
foli-

folicitè ut assiduè accuratèque erudiantur
 cum in Christianæ Legis Elementis, tum
 in Literis, pro cujusque captu. Cogita hoc
 spectasse illos qui hoc Collegium Regis
 censibus, hoc ipsum deinde Regem sapienter
 efficacissimè mandasse, ut in hoc Goan
 Gymnasio Pueri Goanorum Civium bonis
 moribus & bonis artibus imbuerentur. Iste
 officio in te deonerato, ne ullâ in parte
 desis, prospice. Veteres circa hæc quer-
 las nosti; ne te ac Societatem invidiæ simi-
 li obijcias omni contentione devita. Quo-
 ties naves in Lusitaniam cursum intendunt,
 dabis literas ad Regem, breves & accuratio-
 ne peculiari scriptas, quibus ei compendiosè
 indices fructum animarum qui & Goæ, &
 locis cæteris per Indiam Ministerio Socio-
 rum legitur. Ad hoc maturè congregabis
 narrationes eorum quæ alibi geruntur, ex
 quibus decerpens præcipua, scriptum con-
 cinnabis, quod cum voluptate speres à Re-
 ge & Regni proceribus legendum. Alijs
 deinde literis rem hujus Collegij familia-
 rem ejus Majestati commendabis; quantum
 illi desit, ut possit par esse ferendis oneri-
 bus quibus subjacet, exponens. Comme-
 morabis quid certorum quotannis censuum

col-

colligat , quid extraordinarij donativi , quando acceperit . Hoc distinctè declarari expedit , idcirco quod intelligo decernere subinde Regem , ut quædam extra ordinem provenientes pecuniæ , à Fiscalibus Goano Collegio tribuantur . in quo an Regiæ semper liberalitati fidelitas ejus Ministrorum exactè respondeat , nescio . eddct us Rex quantum acceperis , si quid minùs quàm jusserat numeratum viderit , refundi videi- cet curabit . Adjunges de Patribus qui ex hoc Collegio Evangelizandi gratiã in loca varia mittuntur , eos plerumque , ubi quò destinantur pervenerint , gravibus illic ab re- rum necessariarum inopiã difficultatibus im- pediri , ne rectè officio fungantur . quare suggeres , dignum videri cæterã Religionẽ ac munificentiã Majestatis ejus , mitti huc di- ploma ritè obfirmatum quo præcipiatur , ut quibus in Arcibus Lusitanis Stationes Pa- trum Societatis sunt , earum ex ærario & Apothecis Regijs necessaria illis cùm ali- menta , tùm cætera subsidia suggerantur . Aliud præterea diploma expediri mandet quo propriè injungatur Præfecto Malacensi , ut in Iaponiã degentibus Patribus pecu- niam è Fisco submittat , unde illic tole- rare

rare vitam possint : quoniam ab Indigenis nihil aut parùm expectari talis auxilium queat , propter terræ sterilitatem , & eam eâ paupertatem Incolarum . Eadem ista tria capita Vestigialium Collegij Goanæ curæ Patrum in Arcibus degentium , & Japoniæ Stationis sustentandæ , commendabis enixè proprijs literis Patri Magistro Simoni , aut Vlyssiponensis Collegij Rectori , ut ea vivâ voce ac præsentibus officijs efficacissimè promoveant apud Regem . Iterùm autem moneo , ut memineris , quas præsertim ad Regem , dabis literas circumspectè ac meditatò scribere . videbuntur enim & judicabuntur à plurimis .
Vale.

Franciscus .

EPISTOLA VI.

EIDEM.

HÆc tibi circa duos è nostris ut me profecto exequaris , mando in virtute Sanctæ Obedientiæ . Si Antonius Gomezius toto hoc anno digressus è Diensi , ubi degit

degit, Statione fuerit, ut aliò, quocumque prætextu aut eventu se conferat, resignabis hanc primam chartam, & quod in eâ præscribo facies, exemplum ejusdem mei scripti mittens ad eundem Antonium Gomezium, Autographo penes te retento, & per inscriptas eidem tuas significans quæ jubeo in chartâ memoratâ, quam obsignatam relinquo.

Postquam naves ituræ in Lusitaniam, vela in altum dederint, etiamsi eatenus Antonius Gomezius in Statione Diensi quietus permanserit, aperies Secundam chartam quam sigillo munitam hîc linquo. & hujus similiter Apographum ad illum mittes; Archetypum verò ostendes Domino Episcopo, & eum rogabis, ut ritè testari ne gravetur, congruere per omnia cum Autographo Exemplum. cum hâc Domini Episcopi Fide, chartæ meæ Apographum Gomezio mittes, rogans simul Dominum Episcopum, ut ei deinceps tanquam sibi subdito scribat, & pro potestate impetret quò ire quidve agere ipsum velit. melius tamen esset, meo judicio, sinere ipsum hære in Vrbe Diensi.

Si Andreas Carvallius, quem justis de

cau-

causis redire in Lusitaniam iussi, datâ op-
 râ omiserit occurrere ad tempus; nave
 que sine se siverit abire, statim eum è So-
 cietate dimittas jubeo. nec ullâ ratione
 patiare (nam hoc ego planè veto) promo-
 veri ad Sacros Ordines Diaconatûs & Sa-
 cerdotij in Indiâ, quantumvis Dominus
 Episcopus proficisceretur hoc anno Co-
 num. quod si idem Andreas Carvallius, con-
 trà quam illi mandavi, Goam veniat. re-
 illum in Collegium admittas, quippe non
 amplius nostrum. nam hunc, si adver-
 sùs præscriptum meum hoc anno huc ve-
 niat, jam nunc è Societate amandatum
 volo. Id tu illi ritè significabis, & sus-
 sibi res jubebis habere. Simul Dominum
 Episcopum meo nomine etiam atque etiam
 orabis, ne illum Diaconatu aut Sacerdotio
 initiet.

Franciscus.

EPI.

EPISTOLA VII.

PATRIBVS COLLEGII GOANI

*A Sancto Francisco in Sinas solvente obfignata
relicta cum praecepto eam resignandi si Ga-
sparem Barzaum mori, se procul
agente, contingeret.*

IN Nomine Domini Nostri Iesv Christi.
Reputans mecum brevitatem nostræ vi-
tæ, ac mortis cunctis hominibus certissimæ
incertissimam unicuique diem & horam;
ac metuens ne quam in turbationem inci-
dat hæc Domus, si eam necesse foret eli-
gere sibi Rectorem in locum morte subtra-
cti Magistri Gasparis, priusquam Pater No-
ster Præpositus Generalis Rectorem huic
Collegio præfecisset, existimavi mearum
esse partium prævertere, quoad possum,
ante meum in Sinas discessum, incommoda
quæ ex tali inopinato casu nasci possent, con-
stituendo jam nunc aliquid certi, & designan-
do personam quæ interim dum à Româ à Præ-
posito Societatis Generali constitutum aliud
in notuerit, tum hujus Familiæ, tum cæterarum

M M

So-

Societatis Stationum à Promontorio Bonæ
Spei usque ad extremum Orientem, Provi-
dentiam gerat; cuique ut Superiori No-
stri omnes Sacerdotes, Clerici aut Læici
obedire in omnibus debeant. Si ergò Pa-
tri Magistro Gaspari humanitùs aliquid
quale dixi, contingeret, Rector esto Do-
mùs hujus Michaël de Morales. ac si eo
tempore hinc absit, accersatur statim, ut
huc se conferens regiminis possessionem
adéat, & jam tunc incipiant Patres & Fra-
tres universi tam Goæ degentes, quam
alibi, ei obtemperare tanquam vero cur-
atorum & legitimo Rectori. Quoad au-
tem ille venerit, præsit vice Rectoris Pa-
ter Paulus, qui Patri Michaëli de Morales
statim atque huc advenerit, regimen resig-
net, & illi, sicut reliqui omnes Nostri,
deinceps ipse quoque subjectus sit. Ac si
vel antequam gubernationem capesseret, vel
post eam initam, idem ille Michaël Mo-
rales morte subtraheretur, tunc Rector esto
Magister Melchior Nunnezius, quem pari
jure cunëtis Præpositum jam nunc consti-
tuo, & agnosci volo, si fortè Deo place-
ret Patrem Gasparem Barzæum & Michaë-
lem de Morales ad Paradisi gaudia ex hac
vitâ

NOVARVM EPIST. Lib. 6. 547

vitâ transferre, ante quàm Pater Noster
 Præpositus Generalis Societatis IESV Re-
 ctorem huic Collegio præfecisset. Hæc
 porrò ita putavi decernenda, tum ut alijs
 obviam eatur malis quæ inde oriri pronum
 est, tum ut vitetur necessitas congregandi
 unum in coetum Patres omnes qui per In-
 dias varijs & valdè inter se distitis in locis
 Evangelicæ Prædicationi vacant, quos ab
 istis Stationibus, & Ministerijs quæ in ijs
 exercent, non puto posse avocari sine gra-
 vi Animarum quas curant incommodo, &
 pari detrimento Divini obsequij. His de
 causis in virtute Sanctæ Obedientiæ mando
 & impero Patribus & Fratribus Societatis
 IESV per Indias degentibus, ut exequan-
 tur quod hac chartâ perscriptum est. ac
 quoniam ita ex animi mei verâ sententiâ
 post maturam deliberationem, ad Majorem
 Gloriam & obsequium Dei Domini No-
 stri, statuo & decerno, ut nemo qui hanc
 chartam viderit dubitare de meâ voluntate
 possit, ei subscripsi manu propriâ, hac die
 VIII. Idus Aprilis AN. MDCLII.

Franciscus.

MM 2

EPI-

EPISTOLA VIII.

PATRI GASPARI BARZÆO RECTORI
COLLEGII GOANI SOC. IESV.

DE modo ac ratione agendi sine offensione cum hominibus hæc putavi præscribenda, quæ & te observare magnopere velim, & à cunctis Nostræ Societatis Tuæ gubernationi subjectis exigere. Mulieres, cujus eæ cumque ætatis, ordinis, gradus sint, nemo nostrorum alloquatur alibi quàm in loco publico, puta Templos nec in Domibus visat, nisi periclitantes extremâ necessitate infirmitatis minantis mortem, ad quam eas Christianè obeundam comparare oporteat excipiendâ Confessione peccatorum. Ac ne tunc quidem conveniantur nisi viris aut consanguineis ipsarum præsentibus: vel si familiares apud eas desint, honestis è viciniâ personis; nunquam autem omninò sine arbitris; iisque idoneis ad testimonium. quare sicubi femina viri expers, & orba parentibus, convenienda Domi suæ sit, ne illuc ingredia-
tur

tur è Societate quisquam aliter quàm ad-
 juncto sibi comite viro probo , & pro tali
 habito , cum à cognatis & necessarijs Mulie-
 ris , tum à vicinis , & Urbis aut totius Pa-
 gi incolis , quò suspicionibus eatur ob-
 viam , & sermonum materia truncetur . ac
 ne tali quidem circumspèctione comitatu-
 que adeantur , nisi , ut dictum est , in ex-
 tremis periculis gravissimi languoris . Er-
 gò quotiescumque morbo haud fontico ten-
 tatae , prohiberi non putantur , quo minùs
 vel statim , adnitendo paululùm , vel non
 ita multò post , foras prodeant , omnino
 in templis expectentur . Quin & in hoc
 genere cavendum ne multiplicentur , etiam
 ad graviter ægras , nostrorum accessus ul-
 trà quàm summa flagitat necessitas ; detur-
 que universim severa opera , ressecandis etiam
 (quod dicitur) ad vivum rebus , ut quàm
 maximè incidatur , & in rarissimum exte-
 nuetur usum nostrorum hominum cum isto
 sexu commercium , lucri utique exigui , pe-
 riculi maximi ; quo spes incerta non ma-
 gni plerumque ad Dei Gloriam operæpre-
 tij , ancipiti jaciendâ innocentiae ac bonæ
 famæ redimitur aleâ . Itaque ne in Matri-
 bus quidem familias quæ templorum nostro-

rum terunt limina, licet multam ostentent
propensionem ad bonum, erudiendis ad
hortandisque, nimium vellem operæ atque
otij nostros impendere. Causa mihi sic ju-
dicandi est, quod inconstantes in propo-
sitis, verbosæ in congressibus ferè sunt fe-
minæ: unde sequitur & temporis plurimum
ijs alloquendis perdi, & certi ac securi fru-
ctûs colligi perparum. Quantò igitur est
compendiosius cum viris earum multum ef-
se, ijs informandis & ad omne decus ex-
citandis immorari? nempe illos capaciores
monstratorum, tenaciores decretorum natu-
râ esse constat. cum ijs quod confeceris,
fixum stabit: si quid promiserint, præsta-
bunt. Illi Deo adjuncti & uxorem & fa-
miliam component totam. In ijs ergò po-
tissimum elaboretur. hos otiosius, diligen-
tius Operarij Societatis excolant; quippe
agros ubi tutius seritur, abundantius me-
titur. Magnum (mihi crede) ista cautio-
rumorum, nugarum, tricarum, offensiuncu-
larum everriculum est. quare ut à cunctis
tuæ curæ commissis inconcussè teneatur eni-
tere fortiter. Si rixa exarserit inter Con-
juges, & Nostros ijs pacificandis experiri
operam suaserit caritas, ejusmodi concilia-
tio-

tionis sequestri, sic habento; longè plus momenti ad negotij successum sibi constituendum in patientiùs audiendo, diligentius admonendo Marito, quàm Vxore. Viros igitur adorianur, dextrèque abductos à negotio perpellant ad semel purgandum, animum Confessione Generali, ad quam priùs se comparent modico secessu & meditatione aliquâ earum quæ primâ mensis Affectici Hebdomadâ tradi solent. Tum ubi peccata vitæ totius viro exponenti Sacerdos Noster dederit operam; suaviter adducat, ut libens patiatu differrî sibi absolutionem Sacramentalem in dies aliquot, quibus se sacris commentationibus ac piaculis, tum de vitâ emendandâ serijs deliberationibus exercent. Sic affecto, & ad totum se Dei obsequio impendendum confirmato, facile nimirum persuadebis quæ ad pacem domesticam cum uxore stabiliendam pertinent; ac mali fonte obstructo, colliquijs jurgiorum exarescentibus, miraberis te duo capita lassasse cum uni duntaxat medicinam adhibueris. Quod si Tibi aut Nostrorum cuiuspiam talia tractantibus, mulier seorsum adiens, exponat: magnis se urgeri desiderijs Deo serviendi. ad id, impedimentum

M M 4

sibi

sibi esse ineluctabile contubernium Viri; qui
 pe laevi dissolutique ac morum incompo-
 torum . habere se legitimas abrumpendi
 eo convictus causas , quas etiam se posse
 judici probare speret ; ut res sibi suas de
 ceptis habere autoritate publicâ liceat . Ha
 & id genus alia quæ plurima ac speciosa
 contexere valent ac solent istæ , cavete vo
 moveant , ad cogitationem divortij proban
 dam . Omnino perseverate suadendo , ut
 cum viris maneant . æstus illi Religionis te
 neri citò in Sexu instabili languescent . tum
 & sua decreta & vestra consilia damnabunt
 Finge constantes fore . Tamen & Mari
 periculum , & , quæ ferè nunquam his deest
 offensio publica , graviora mala sunt , quam
 ut ijs præponderet fructus animi devotul
 unius , viduitatis bonis præmaturè jam in
 matrimonio frui occupantis . Cæterum in
 negotiationibus istiusmodi , vitate diligenter
 coram arbitris virum culpate ; etsi pens
 eum culpam residere palàm foret . Prive
 tim conventum blandè hortamini ad Con
 fessionem Generalem . in eâ , sumptâ oc
 cassione ex ijs quæ fatebitur , eum objurga
 bitis , sed leniter , atque ita ut appareat
 vos eo quod ipse sibi peccando intulit dam
 no

no ipsius causâ dolere, potius quàm uxoris de ipso querentis injurijs commoveri. nam hoc cavendum vel in primis putatote: ne vos plus Mulieri favere, impensiusque quàm sibi consulere, Vir sentiat, aut suspicari jure possit. securim spei successus magnam hæc ejus infligeret opinio. Ergò utcumque crimen ipsius sit, non tamen id ille unquam à vobis audiat. ubi eum ad hoc ultrò fatendum perduxeritis, tum damnare quod ipse accusat, sine invidiâ licebit. Sed & tunc detrahenda judicio acerbitas est. Sic vituperate quod factum perperam ipse qui peccavit dolens prodit, ut condolere, vos ipsi magis quàm succensere testificemini. Amor, benignitas, sincera caritas in reum vestra, in verbis, in vultu emineat. ubique homines humaniter curari gaudent, sed hoc magis nuspiam usuvenit quàm in Indiâ. vitreum ad offensiones genus, vehementiâ resilit ac frangitur; mansuetudine ducitur ac flectitur quò velis. Precibus hîc & blanditijs quidvis impetres, minis & duritiâ nihil prorsus. Quare, iterùm moneo, etiam atque etiam attendite, ne vobis unquam excidat, ubi vir ac mulier vobis arbitris disceptant, aut ipsi coram,

ram, aut eorum advocati fautoresve, ut
 virum, utcumque culpæ affinem, fugillo
 tis. Excipiunt cupidè voces illas & ijs in-
 credibiliter instantur indomitæ animæ mo-
 lierum, & semper imminentes in occasio-
 nes deprimendorum Maritorum, ubi sibi
 faventem quasi auram fori senserint, Reli-
 giosorum scilicet hominum, quos direm-
 ptos litium legerunt, temerè indicatis se-
 cundùm ipsas præjudicijs triumphant, eor-
 que deinde semper licentiùs profiliunt in
 querelas & criminationes conjugum suorum,
 cum sui ipsarum excusationibus sine fine ac-
 modo coacervatis, rabiosâ loquacitate in-
 culcandas stultè patulis auribus parùm pru-
 dentum Sacerdotum. Ego verò adeo non
 vituperandum audiente uxore virum judico,
 ut etiam dissimulare debere Sacerdotem ar-
 bitrer, credere se, Mulieris dissidium dome-
 sticum narrantis, defensionibus allegatis pro
 se, quibus persuadere nititur, nullam ejus
 culpæ partem imputari sibi posse. Verissi-
 milia licet memoret & vera; tamen expe-
 dit non excusari eam ab Interprete concu-
 liationis; sed seriò moneri de magno quo
 uxor tenetur officio virum honorandi, per-
 petiendique mores ejus. Addant: hanc fecerunt
 minis

minis impositam à Deo Legem plerumque
ab ipsis violari non opinantibus, præ iræ
perturbatione aut affectûs, nimiâque suæ
innocentiæ fiducia, dum sibi plus æquo fa-
vent, & causas indignandi viris offerunt,
cum eos patientiâ, demissione, obsequio
delinire ac placare debuerant. quare ipsas
par sit accusare se, tum quoque cum sua
illas videtur absolvere conscientia: impensè
autem semper incumbere in studium & exer-
citiûm æquanimitatis, tolerantia, obedi-
entia, humilitatis, quò viris subditæ vivant,
prout Christianis mulieribus scripturæ Apo-
stolicæ præcipiunt. Sic ubi abundè purga-
verint apud Viros suspiciones uxoribus fa-
vendi, caveant vicissim ne apud Mulieres
offendant, jure suspecti, tanquam ipsis ini-
quiores, in gratiam Virorum. quare ne
his quidem præ se ferant credere dum cul-
pam à se in uxores conferunt. Sed jugum
stateræ rectum sustineant, neutrorum de-
clinando, & aurem, quod dicitur, Reo
suam servent, non condemnando quemquam
nisi auditum, & comparatâ defensione cum
crimine. Ita rem administrando, præter-
quam offensionem negotio perniciosam alte-
rius contendendum vitabunt; etiam ad ve-
rita-

ritatem propiùs accedent . ferè quippe in talibus uterque in culpâ est , plus quidem hic , minus alter : reipsa pars delicti sui cuique competit . ut iustius agat qui ambos insimulet , neutrum planè absolvat ; cunctanter ac circumspectè audiens admittens quæ allegant pro se quisque . Compendiosior hæc ad scopum optatæ conciliationis via est , securiusque occurrit querelis & sermonibus malè feriatorum . Ad extremum qui se frustrâ in his laborare deprehenderit omnia conatus , Partes quas adducere in concordiam desperat posse , ad Dominum Episcopum , aut ejus Vicarium remittat : idque neutrâ exacerbâtâ vel à se appellatâ duriùs . pronum enim est humanæ infirmitati erumpere in querelas adversus eos à quibus non impetratur quod æquum avertat qui petit . quare nisi mediator pariter felix valdè prudens sit , patietur excidere sibi aculeos verborum , aut ambos litigantes aut alterum perstringentium , quasi pariter placabiles & æquos . unde nihil lucratur nisi odium ejus quem punxerit , & forte contemptum amborum , deprehensâ conciliatoris imprudentiâ , serò se agnoscentium in delectu arbitri errasse . ne igitur præter
oleum

oleum & operam, etiam alterius vel utriusque dissidentium gratiam perdatis; conamini patienti exhibitione benignitatis, & prudenti honorificentiam verborum, placatos saltem ambos vobis benevolosque dimittere. Ac in universum oro, ut collecti animo attentique adhibeatis vos in omni cum hominibus cujusquemodi congressu. Semper memores: spectaculum nos expositos Mundo huic nequam, observari assidue intentis obtutibus exploratricis invidiam, ac pronam in sinistra judicia Pravitatis, omnem ansam male de nobis opinandi ac loquendi paratam arripere; tum proprio instinctu, tum instigatione mali Dæmonis, irrequieti nostri ac pervigilis Adversarij; adeoque sic habetote: inter omnes imprudentiam lapsus esse illum, perniciosum maximè, qui ultrà præsens incommodum, noxam in posterum luendam ferit. Rapimur scilicet; ut nobis quidem videmur, zelo mero Divinæ Gloriæ, sed illo cursu in rectum intento ruimus; & nihil pensi habentes quid agamus aut loquamur, dum Religionis negotium urgeamus, ea committimus aut dicimus, quibus erubescendum aut dolendum postea nobis sit, sub acri sensu ex his natorum detrimentorum ingen-

ingentium; quæ cum circumspectione prævidisse, moderatione præcavisse debuimus, nunc temerè conscita in longam abundantant inutiles ac feræ materiam poenitentia suspecta in primis sit iræ prolapsio, cui irritamenta passim obvia in occursum totis viribus, facillè præcipitant zelo abrepti, nisi vestigium in lubrico pedetentim præstant, & in voces aculeatas erupturienti lingua frænum attrahant modestæ lenitatis absque quâ fervor omnis objurgantium sine fructu exardescit. quotus enim quisque est qui excandescens reprehensoris perturbati increpatione fiat melior? nunquam igitur aliter quàm sedatè arguatis quos emendare expedit. nec emineat ira in verbis ad correctionem prolapsorum ex perturbatione comparatis. alioqui exemplum mali potius quàm remedium objeceris. nam omnem incundiam vitio passim vulgares homines ascribunt; adeo non parati credere: Dei caritate accendi fervorem sacrorum hominum in peccantes impotenter stomachantium, ut certo inde teneri experimento arbitrentur esse ipsos aliorum similes, & nihilò secius quàm plebejas animas, vehementium affectuum agi ferrique intemperijs. Cum Re-

ligio-

ligiosis aliorum Ordinum & omnis generis
 Sacerdotibus quavis de causâ vobiscum al-
 tercantibus, demissè vos semper obnoxie-
 que geretis; dantes, ex præscripto Apосто-
 li, locum iræ ac perturbationi, si qua in
 ipsis appareat. Idque non solum quando
 vestra vos conscientia reprehenderit: sed
 etiam quando clarè perspexeritis, & inno-
 centes vos, & illos in culpâ esse. nec tunc
 ultionem de vos iniquè vexantibus majorem
 expetatis, quàm vestrum humile silentium
 defensionem vestri juris modestè omittens,
 quando eam apud aures præjudicio & irâ
 obseptas nequidquam allegandam intelligen-
 tis. Ac tum recipientes vos intus in arca-
 num mentis, commiseramini sortem eorum
 qui temerè ruunt, contra quàm fas &
 æquum fuerat, agentes: quos utique seriùs
 ocyùs Divina Ultio excipiet, asperior mul-
 tò severiorque quàm vos aut ipsi suspicemi-
 ni. Quare assiduè preces apud Deum pro
 ipsis fundite, condolentes infirmitati & im-
 prudentiæ illorum; diligentissimè autem
 caventes, ne ullâ in re dolori vestro indul-
 geatis, vindictâ de ijs qualicumque præsu-
 mendâ, vel cogitationibus & votis tacitis
 dira ipsis imprecantibus, vel sermone ac
 ver-

verbis apud obvios traducentibus iniquitate
 tem eorum ; multò autem minùs factis quæ
 ipsis vicissim noceant . hujusmodi omnia
 quæ caro & sanguis , hoc est corruptæ na-
 turæ pravitas , imperfectis suggerit , graviss-
 mi periculi , damni maximi vobis fore
 nisi reiiciatis , putatote . Planèque id ce-
 tum citra ullam dubitationem habeatis .
 Deum plurimas Gratias & insignia beneficia
 largè conferre solitum ijs , qui graves im-
 pugnationes sine ultionis desiderio patienter
 ejus causâ perferunt ; omnem impetum re-
 ponendæ injuriæ , Divinæ Caritatis suavitate
 opprimentes . Tunc enim quasi obligatus
 se Misericordissimus Dominus sentit ad abun-
 dè compensandum quod injustè auferunt
 & tantò plùs ornandos ac bonis cumulan-
 dos quos calumnia deformat , violentia spo-
 liat ; nec tamen de statu mitis ac tranqui-
 læ mentis indignatio deturbat ; quantò le-
 centius infestantur . Ipsis quoque injuriæ
 autoribus qui vobis iniquè obstant , & pa-
 cepta disturbant , peculiariter curabit
 tempore meritam ignominiam rependere .
 quæ omnia facere omittet , si vos ipsi par-
 tem ullam ultionis attingatis , & vel infes-
 tis affectibus læsæ mentis , vel querelis in-
 guâ

guâ prolatis, vel agendo quod potestis, ut vestris vexatoribus ægrè sit, vindictam per vos exequi conabimini. Si verò (quod Deus avertat) similtates inter vos & Religiosos alios exardescere contingeret: cavete ne coram Prætorè vel Præfecto, aut omninò quovis Sæcularium præfente, cum illis jurgemini. Offenduntur mirum in modum visis auditisque talibus sacrorum hominum eruptionibus homines Laïci. quare si Religiosi illi in vos fuerint è sacro pulpito investiti, aut sermonibus apud plebem vos infamaverint, adibitis Dominum Episcopum, rogabitisque ut, si ei videtur, illos accersat, & coram utriusque causâ cognitâ, statuat quod è re videbitur ad contentiones componendas, amovendamque offensionem publicè perniciosam. Ac dicite Domino Antistiti, me ipsum orare, ut facere id ille per se occupet, sopiatque maturè controversias istiusmodi, ne in cognitionem Magistratum Sæcularium, aut omninò, si potest præverti, in notitiam Populi veniant. Cæterum planè veto, utcumque illi contra vos ad concionem declamaverint, vicissim vos Apologias & defensiones juris vestri è sacro pulpito exequi. Satis sit, ut dixi, referre vos rem ad Episcopum, &

N N

ab

ab illo impetrare, ut adversarios vestros coram se citatos vobis præsentibus audiat, cognitisque ritè cunctis, quomodocumque litis finiat, scandalaque ex ijs eruptura in exitiosissimam populi offensionem, autoritate sapientiâ prævertat suâ. In quo advertat velim: haud esse situm Societatis honorem, in strenuè propugnando coram plebe jure nostro, causâque argumentis evincendâ apud homines, & applausibus auditorum emerendis, quo loco & tempore id fieri non deceat. Dei judicio negotium totum stat. si Deus improbet quod agimus, falsus populi favor veram nostram apud Deum non absterget infamiam. Illud ergò ante omnia curemus, ut cum Deo nobis constet officij ratio, ut Deo autore operemur, eodem approbatore non falsò gloriemur. nunquam autem ille probaverit, ducere nos contentionis funem cum gravi perturbatione publicâ, qui utique suos vult dare locum iræ, tumultûs compescere, tranquillè vivere, cum pacem etiam odicibus esse pacificos. In his ut ita vos geratis non tantùm summoperè commendo, sed pro imperio etiam mando ac planè jubeo. ut, inquam, vestram ipsi causam, quantumvis publicè laceffiti, non agatis: sed ad Domi-
num

num Episcopum confugiatis, ejusque judicio stetis, illum suppliciter orando, ne cunctetur pacem stabilire, ubi homo Inimicus discordias seminat. Tandem super omnia te ipsum commendo tibi ipsi. Fac semper recorderis te membrum Societatis IESV esse. Hæc tibi suggeret cogitatio, quid in quavis occasione conveniat te facere. Vale. Goa. xvii. Kal. Maij An. ciciolii.

Franciscus.

EPISTOLA IX.

EIDEM PATRI GASPARI BAR-
ZÆO RECTORI COLLE-
GII GOANI.

Circa curam rei familiaris hujus tibi commissæ Domûs, hæc tibi seorsim & distinctius putavi commendanda. Chartas & tabulas Authenticas, quibus fundus & quasi Patrimonium hujus Collegij continetur, puta diplomata Domini Nostri Regis, per quæ attribuit huic Collegio vectigalia Pagodibus erepta, donationes & assignationes cæteras literis ejus ritè consignatis expressas, & à

NN 2

Præ-

Prætoribus qui ante hunc fuerunt agnitas & confirmatas, ea, inquam, scripta omnia & monumenta Archetypa sedulò colliges, & in unum congregata penes te habebis. In agendo cum externo Procuratore Domus & cum Cosmo Agnezio, qui omnium ad Collegij Censûs spectantium & magnam potestatem propter autoritatem Magistratus, & peritiam habet plurimam, eum familiaritatis in colloquiorum frequentia & cæterorum diligentia officiorum adhibebis modum, quem Collegij rationes postulant. Tractabis igitur cum ijs quamdiu & quam intimè opus fuerit ad efficaciter stabilienda quæ nutant & parum certi proventus usu deprehenduntur vectigalia Collegij. nam annuorum redituum qui olim Pagodum Sacrificulis addicti, Evangelicis Operarijs alendis attributi modò sunt, magna pars non solvitur, ijs qui debent contumaciter negantibus. in alijs quoque non paucis iura minimè dubia Collegij per vim iniquam & recusationem satisfaciendi sunt irrita. quare insta & satage apud istos, ut certi contra hæc remedij quidpiam expediatur. Mihi videbatur utile (vos expendite utrum ita sit) intentari publicè formulâ solitâ minas Anathematis, impetratis ad hoc literis

à Ma-

à Magistratu Ecclesiastico, in eos omnes qui census huic Collegio debitos solvere detrectant, aut quoquomodo bona ejus detinent, in rem deducendas, nisi spatio præscripto, quæ malâ fide possident, restituerint, & suas conscientias exoneraverint, prædâ injustè quæsitâ legitimis Dominis reddendâ. Hæc tamen & ejus generis quædam in vulgus odiosa, puta cum prehendi oportet atque in carcerem condi Redemptores vectigalium negligentes in repræsentandâ pensione, per externos administrantur. sic enim fient cum minori Societatis invidiâ. Pecunia universa & totum ararium domesticum in manu & sub clave tuâ esto. tu solus inferas, tu promas. Te dispensante, ac Ministris tradente, sumptus fiant in usus quos judicaveris verè necessarios, cum Fratrum Nostrorum, tum Alumnorum; ac præterea Operariorum Evangelij peregrè rem Christianam curantium. Hi miserè magnis plerumque premuntur angustijs ex defectu earum rerum sine quibus tolerari vita nequit. & quod caput est absistere à ceptis præclaris compelluntur, ingenti animarum quas curabant detrimento, ubi diù frustra expectaverint promissa subsidia, ineluctabili necessitati succumbentes. præverte

oro te, æquâ & sapienti distributione proventuum Collegij: ex quibus primùm, ut par est, consules domesticis, nostris & externis, deinde submittes ad Socios qui apud Comorini Promontorium & Insulas Mauricia extemâ inopiâ laborant, item in Moluccis & in Iaponiâ degentes, unde adjuventur a victum miserum parandum; quo si careant auxilio, magna opera infecta dimittere; & spes ingentes corrumpere, gravi Regni De incommodo, cogentur. Hos nominavi qui extra Lusitanorum arces inter Indigenas vivunt, quòd eorum durior hoc in genere fors est. Stationem qui habent in Regis præsidij, aut alioqui in locis ubi concursus & coloniarum frequentes Europæorum sunt, inopiâ tabescere, & à cepto juvandarum animarum cibi defectu absistere non sinentur, id quòd facilè illis eveniet peregrè inter alieni generis homines, partim infestos, partim egenos, fame perituris, nisi à suis procul missum demensum accipiant. Ante omnia magnopere volo à te sollicitè curari, ut æs alienum Collegio contractum dissolvatur. nam detineri rem alienam ab eo qui potest reddere, nefas est, ad Dei offensam & maculam animi pertinens; ac præterea justam populo præbens

bens offensionis causam . quare iterum etiam
 atque etiam inculco , cave id negligas . quin
 omnem conatum & contentionem adhibe ,
 ut nulla tam justo & instanti officio mora
 interponatur . Hoc ut facere possis , ædificia
 ne inceptes nova , nec absolvas inchoata . Et
 si enim angustè habitamus : tamen id quod
 magis urget prævertendum est . Persolutis
 debitis , tum sanè sensim attollere structuras ,
 & perducere ad fastigium licebit . In uni-
 versum autem vide : ut longè posterior tibi
 cura sit ædificiorum quæ lapide ac cæmento
 congeruntur , quàm Spiritualium Dei Tem-
 plorum . Hi sunt Socij & Alumni tuæ fidei
 commissi , in quos alendos , fovendos ; in pri-
 mis verò ad profectum virtutis excitandos ,
 primarium tuum evigilare studium par est .
 Sunt tamen (scio) ædificia quæ differri ne-
 queunt . puta maceriæ circumdantis hortum
 domesticum , & obstructio aditus Ædium , si
 quis uspiam præter ostium patet . nam septis
 & firmis & nuspiam hiantibus muniri undi-
 que Religiosam Domum , disciplinæ ac famæ
 sic interest , ut nulla sit talis operæ legitima
 dilatio . talia ergo utique quocumque sum-
 ptu statim expedi . Deinceps opus habeo præ-
 munire te adversus teneritudinem animi aut

verecundiam negandi quandam, quâ te fo-
 tē constrictum reperies, quando te (quod
 non deerit) flagitabunt externi egentes mul-
 ti, ut ipsis è Collegij ære largiaris, aut Re-
 demptores vectigalium, remitti partem pen-
 sionis, allegantes multa, & obtendentes
 inopiam domesticam, rogabunt. nec deerunt
 qui ad te aures confitentibus præbentem ac-
 cedentes, narrabunt angustias familiæ, me-
 memque suam ac suorum, obsecrantes ut di-
 nes quo egent. His & ego comparior: sed
 emolliri talibus, ultrâ quàm fas est & Deus
 finit, veto. nam ex alieno largiri, furtum
 est. ut ergò ista cum audies, invidiam duri-
 tici conferrè in me possis, en tibi manus ad-
 fringo. ac conceptis verbis pro potestate
 impero, ut cunctis istiusmodi flagitatoribus
 dicas: ære alieno prægravatam Domum
 hanc, vix habere unde victui quotidiano So-
 ciorum & Puerorum Seminarij suppeditet.
 Tamen alijs eandem oneribus urgeri, sus-
 tantorum Patrum qui peregrè Evangelium
 Prædicant, Nosocomij publici instruendi,
 multisque similibus: quas ob causas me tibi
 præcepto ex obedientiâ imposito, quale sine
 Dei offensâ transgredi nequeas, mandasse,
 ne ex Collegij censibus quidquam ulli do-
 nes,

nes, quoniam quidquid inde subtrahatur de-
 futurum omninò sit domesticorum necessita-
 tibus, quibus explendis quantum annuorum
 percipitur fructuum impar est. Cæterùm
 ab hoc quæstuoso genere Pœnitentium, cibum
 corporis, non animæ remedium è Confes-
 sionis Sacramento captantium, plurimùm,
 tibi caveas, & paucis ac præcis te quam-
 primum verbis expedias, suadeo. Acrior
 istis multò fortunæ, quàm conscientiæ vul-
 nerum sensus est. nil nisi terrena sapiunt.
 toti sunt in spe stipis eblandiendæ, quidquid
 illis ad animi profectum differueris, surdis
 cecineris. Te ipsum, nisi excutis, impli-
 cent & avocent à potioribus. Multi Patres
 Familias Lusitani postulant dari sibi agros
 Collegij in feudum. An hoc sit è re Colle-
 gij dubito; & vereor, si hæc exempla frequen-
 tentur, ne grave aliquando huic Familiæ de-
 trimentum afferant. Tu sedulò rem discu-
 te: & cum Procuratore & Amicis Domus
 maturo habito consilio, statue quid circa
 hoc factu optimum sit. debet aliqua hoc
 Collegium, debentur & illi multa. Ergò
 ut callere ad unguem te volo quorum &
 quanto in ære sis: sic & sedulò exquirere,
 quantum & penes quos resideat æs tuum.
 utrius-

utriusque generis tabulas diligenter confice
 quamquam patiar equidem te minus solici
 tum in computando quid ab alijs exigend
 jus habeas, quam in recognoscendo, & quan
 primùm exolvere conando, quod jure su
 alij à te repetunt. Satagas in hoc, & con
 tentione summâ certes censeo. Idque ipsu
 potissimùm alleges ijs qui donari sibi po
 scunt: debere te, & quantocyùs dispunge
 re nomina studere; quare in hoc conferre
 quidquid inevitabilibus expensis tam nume
 rosâ Familiæ superest, nec quidquam esse
 inde quod possis arbitrato tuo tribuere, qui
 bus benè vis & quorum inopiâ condoles
 cum omnia exhauriant, ac nec sic quidem
 satis habeant, alimenta, vestitus, remedia
 Sociorum domesticorum & peregrinantium,
 Puerorum Seminarij, agrorum Nosocomij,
 præter fabricas urgentissimæ necessitatis, &
 alia non pauca. nec speciosus hic sit obtre
 tus & quæsitæ excusatio: sed revera ita se
 cias; diù noctûque invigilans in suffurando
 sumptibus quotidianarum necessitatum, quan
 tum omninò potes, ad reddendum quibus
 es obnoxius. Experimentiâ utare censeo ceco
 nomiaë magistrâ, ut quod usu didiceris juvis
 se, frequentes studiosè: quòd nocuisse, aut
 parùm

parum profuisse deprehenderis, vites sedulo. Acriter prius explora quibus confidere aliquid paras. rari enim reperiuntur fideles dispensatores. Elige hos, quantum potes, è numero eorum qui tibi solent aperire confitendo conscientiam, saltem semel in mense, ac toties Sacram Eucharistiam reverenter sumunt. Cupio, ut magna pars argumenti literarum, quas ad me Malacam Septembri dabis, per Franciscum illic Perezium curandas, sint capita hæc duo, Prius, quantum vobis; alterum, quantum à vobis debeatur. Adde eodem, de cætero cursu domesticarum rerum, de fructu operæ à te & alijs impensæ, ecquid & quatenus Goani cives ex concionibus, alijsque sacris ministerijs, proficiant. quid novi nuncietur è Regno, quid successerit circa negotium Pacis ac Belli, de Patribus peregrè degentibus. scribe de cunctis fusè ac distinctè, amanuensem adhibens bonæ manûs ac lectu facilis. Redemptorem vectigalium elige locupletem & honestum, Mercatorem ferè aliquem ex urbanis noti splendoris; non pauperem, ne ad lites veniendum sit. Vide annon sit compendiosius emere duos, quos Domi teneas lotores pannorum, quàm dare lineam vestem domestici usûs ex-

ter-

ternis fulloniam factitantibus, mundandam
 Præterea ecquid præstet alere Fratrem è No-
 stris Horto domestico Præfectum, & cultu-
 ræ olerum peritum, quàm externo ad hoc
 uti artifice. nam video multum expendi in
 victum & mercedem tum Hortulani, tum
 Æthiopum ipsi fervientium. Possent ea cura
 demandari cuidam è nostris Adiutoribus
 adjunctis ei mancipijs duobus ad hoc ipsum
 emptis. In his & alijs id genus exquire
 tentè quid factu sit optimum; cum per te
 investigans, tum adhibens in consilium ex-
 ternos peritos talium, Deum timentes, &
 huic Collegio benevolos. Alvaro Alfonso
 remissi sunt ex pensione ab ipso debitâ Par-
 dai quingenti, tantò æquius exigas ab eo
 ut maturè solvat quingentos alios quos de-
 bet. Cave profusus ex alieno velis esse. me-
 mento famis & egestatis Fratrum Nostrorum
 pondus diei & æstus in Stationibus huic Domino
 contributis, magno suo sudore portantium.
 recordare illorum qui in Iapone, qui in
 Moluccis, qui in Comorini Promontorio
 graves ærumnas sine solatio perferunt. Cho-
 ranum mittas censeo singulis dominicis Do-
 minum Augustinum Sacerdotem externum,
 idoneâ ei mercede constitutâ. non probo ibi
 resi-

residere unum è Nostris Fratribus . ergò illum qui jam illic est, Domum revoca . Ex ijs qui Domum admittentur , dabis operam , ut tempore primæ probationis rescias , quam vitæ sectam in sæculo tenuerint , quam artem exercuerint , aut calleant . quò nimirum intelligatur quæ pars domesticæ procurationis , quæve officia vel ministeria rectè illis mandari valeant . Michaëlem Moralem jubebis aliquoties apud Templum Episcopale ad populum dicere , admonens priùs illum & præparans , ut id tali loco prout par est faciat . & possitis , si tibi videretur , alternis id tu & ille facere , suâ cuique Hebdomade tributâ . statue circumspicis cunctis quid videatur optimum . Cave obliviscaris quod tibi mandavi de Balthasare Nunnezio . quin id quoniam magni momenti judico , Tibi in virtute Sanctæ Obedientiæ mando , ut planè totum exequaris , obire illum Asceticas exercitationes jubens ; & eum ministerijs humilibus Domi , non foris , applicans . Iaponas qui hîc sunt , impensè commendatos velim habeas ; & tutò ac commodè ut in Lusitaniam navigent , cures . Puto è re fore , si exercentur à te Meditationibus Asceticis Fratres qui ad Societatem probantur , &

ex

ex ijs isto modo intimè perspectis quos idoneos repereris retineas, quos ineptos deprehenderis, dimittas. Cave autem adducam unquam cujusquam precibus, & quantum multorum ambitu, ad quemquam in Societatem admittendum non instructum necessarijs ad eam juvandam dotibus. Chorani insularis prædij, rusticorumque ac operantium illic degentium curam per idoneos habebis, quantam res exigit: non enim per te nec per quemquam nostrorum potes. dixi jam, eò mittendum singulis dominicis Dominum Augustinum. Cætera item quæ opus ad hoc erunt, delectis quibus rectè fidas, administra. Franciscum Lopezium simul huc advenerit, vacare jubebis Commentationibus Asceticis, Generalem ejus Confessionem audies, ministerio Culinæ, aut id genus humilibus obsequijs, addices. Matthæo sex & triginta Pardaos quos mutuo dedit in Iaponiâ, statim ac repetet, persolves. Alvaro Alfonso præfiges solutionis non diffundendam amplius diem, post Pascha.

Franciscus.

Patres

Patres & Fratres Societatis ubicumque sint per Indiam, nec ad Regem, nec ad quemvis externum in Lusitaniam scribant, nisi missis huc apertis literis: quæ in hoc Collegio referentur vel in fasciculum inscriptum Regi, vel in alium cui nomen præfigetur aut Patris Magistri Simonis, aut Rectoris Sancti Antonij Vlyssipone.

Franciscus.

EPISTOLA X.

EIDEM PATRI GASPARI.

HÆC quoque in ultimo procinctu longæ ac dubiæ navigationis, dum nunquam satis præmunivisse Te, Mi Gaspar, videor, iterans & in summam dicta colligens replico, quæ tu sollicitudini præ amore nimie ignoscens, tam sæpè inculcari boni consule. Ante omnia tui memento, Animæ tuæ prospice. Scis enim quàm verè scriptum sit: qui sibi nequam, cui bonus? Patribus & Fratribus tibi subditis semper exhibe synceram caritatem, & amabilem modestiam,

stiam, asperitatem & rigorem amove; si
 si quos senseris benignitate abuti tuâ. Et
 ad profectum duntaxat ipsorum, non ad
 tionem tuam, severitatis aculeum quende
 exere; præsertim si opinione sui in super
 biam tumere videantur: quorum fastum
 comprimi & ipsorum & publicè iuteret
 alioqui per ignorantiam aut fragilitatem
 rantibus, cum fructu eorum & sine detr
 to Disciplinæ interdum ignoveris. Arro
 gantibus indulgentia venenum est; mirabi
 liter insolescunt & omnia perturbant, si Re
 ctorem languidum & obitare metuentem
 invenerint. Multitudo admissorum sine de
 lectu, non subsidium Societati, sed impe
 dimentum est. Pauci, sed strenui, sed do
 tibus animi & corporis præditi maximis, in
 star innumerabilium illi sunt. Tu vide ne
 gravare ipsam turbâ malis, quam vero robo
 re supplementi lectissimi firmare. Admis
 sos in verâ sui abnegatione, mortificatione
 intimâ pravorum affectuum, indefinenter
 exerce: Admove quin etiam ministeriis
 humilibus externis, mendicandi ostiatis
 pro Pauperibus, inserviendi decumbenti
 bus in Nosocomio publico, & quæ sunt ejus
 generis vulgò probata, gestu aut veste infa
 nia

N
 nia
 multi
 Talia
 nem
 dibric
 quasi
 comm
 frequ
 bus q
 rint:
 His sa
 dustr
 cujus
 fran
 sunt
 ri no
 que
 dotio
 egre
 prob
 pron
 pecc
 min
 mod
 nis.
 debe
 ut m

niæ speciem habentibus, spectaculum eos
 multitudini præbere, me autore ne iusseris.
 Talia enim & multis qui vident admiratio-
 nem offensionem affinem, & ipsis qui se sic lu-
 dibrio propinaverint, gloriolæ titillationem,
 quasi heroicum quippiam fecerint, non rarò
 commovent. Illud sanè utilitatis compertæ
 frequentare ipsos cura. Fateri coràm Fratri-
 bus quæ in mandato ipsis officio peccave-
 rint: pœnasque eo nomine injunctas luere.
 His salubriter demittitur animus, acuitur in-
 dustria. Cuncta porrò ista ex ante sumptâ
 cujusque statûs ac virium notitiâ admini-
 stranda sunt. non enim æquè omnibus apta
 sunt omnia. quo quis juvabitur, idem alte-
 ri nocuerit. Prudentiæ moderatoris est cui-
 que consentanea præscribere. Initiari Sacer-
 dotio neminem Sociorum finas nisi scientiâ
 egregiè ornatum, & virtute multis annis
 probatâ insignem. Sine hac observatione
 promoti, nunquam Instituto Societatis, ex-
 pectationi hominum, satisficient. utinam
 minùs multa extarent experimenta incom-
 modorum ex hujus ortorum neglectu cautio-
 nis. Et externis & nostris vacare juvandis
 debes, sed cum idoneo discrimine: nempe
 ut memineris te domesticis debita reddere

O o

alie-

alienis, gratuita largiri. Ordo autem rectus est, prius iustitiæ satisfacere, deinde in liberalitatem effluere. Nostrorum à te rationem Deus exiget, quos commisit tibi. Alienis quod benefeceris, auctarium officij est tunc solum ad laudem pertinens, si à plene perfuncto curâ necessariâ supererogetur; flagitium est neglecto principali, diligentiam in accessario consumere. ut qui turpis intus, superficie honestâ probari hominibus satis habet, iram in se Dei concitat: sic qui Domini deses, in Civitate se strenuum ostentat, ambitione ruens præposterâ, quò currit effusius, hoc errat largius. Id metuens primò quod prius, secundò quod secundarium, cura. Modus juvandi proximos, quò universalior, hoc melior. Itaque concionari, Christianæ Religionis elementa palàm tradere, in Sacro Tribunali aures dare confitentibus, officia tibi sunt potissima. In Confessione introspice solerter quo quique animo ad te veniant. nam sunt qui quæstum fucò Religionis exercent; sub obtentu quærendi animorum remedia, corporum alimenta nundinantes. ferè comperi hoc genus hominum hebetissimum ad sensum spiritualium malorum. effundas in ventos quæ
de

de animi cultu, & spe vitæ sempiternæ talibus
dixeris. obnixe hærent terræ, quam solam sa-
piunt. Tu hos citò dimitte. nec te angat
quod de te quiritentur; aut speres occur-
rere vos invicem posse, cum altrinsecus in
diversa nitamini. de Mundo illi, tu de
Christi Regno es. Pudeat Christi militem
vereri susurros vulgi profani, & ullo re-
spectu tangi iudicij eorum qui terrena Cœ-
lestibus præhabent. Deum sequere cui Sa-
cramento dixisti; securus quid contra te mur-
murent alienarum homines Partium. Immo
solicitus ne quam in te illi suarum ob-
treationum formidinem obser-
vent; erectâ fronte præ te
fer; eorum te, ut non
curas laudes, ita &
vituperia con-
temnere.

EPISTOLA XI.

EIDEM PATRI MAGISTRO GASPARI
BARZÆO RECTORI COLLE-
GII GOANI SOCIE-
TATIS IESV.

*Gratia & Amor Christi Domini Nostri
adsit semper nobis auxilio &
favore. Amen.*

EX quo perveni Cocinum multas acceptas
literas Colano, & è Promontorio Co-
morinensi. nulla non earum nunciat gravia
incommoda ex defectu subsidiorum necessario-
rum & corporibus & animis, quibus Nostri
conficiantur qui locis illis Religionem pro-
curant. Ex Orâ Comorinensi scribitur, diem
illic obiisse Patrē Paulum, virum magnæ
perfectionis ac virtutis. Superesse solum Pa-
trem Henricum Henriquez, nec alium re-
periri è nostrâ Societate Sacerdotem in toto
illo tractu. quare is enixè petit, ut sibi So-
cius mittatur, à quo juvari queat in admini-
stratione Sacramentorum, cui pro numero
Christianorum & distantia locorum defun-
gen-

gendæ quantum sit satis, haud unus ipse potest par esse. Vide an isthinc possis extricare Patrem Antonium Vazium, & cum eo Fratrem Antonium Diazium, quos transactâ hyeme in Oram Comorinensem destinares tantâ tam miserè Operariorum inopiâ laborantem. Sin tibi vel minùs ad hoc aptus, vel magis ubi est necessarius videretur Antonius Vazius, cogita de Francisco Lopez, quem nuper Bazaïnum miseram. Equidem, quod nunc succurrit animo, alterum horum magnoperè gauderem in Comorinum mitti cum Antonio Diazio, vel alio adiutore probatissimæ virtutis, quem tutò possis ad talem eunti Provinciam Sacerdoti comitem, adungere. Per quantum Deum amas, oro te, adhibe omnem in hoc negotio curam. res enim est momenti non vulgaris. Pater Nicolaus multis difficultatibus urgetur Colani, & magnâ premitur inopiâ, non habens unde alat quinquaginta convictores ex Indigenarum Pueris, & duos tresve insuper Filios Lusitanorum. cum præsertim ad eum curandi subinde Alumni transmittantur, quotquot per Oram Comorinensem in morbum incidunt: & illud Colanense Collegium per sanè tenuiter instructum sit à censu annuo.

quare Pater Nicolaus suo jure postulat aliquod præsens subsidium è regijs pensionibus olim debitis Collegio, nec suo tempore solutis, nam illæ vix unquam integræ annis proprijs penduntur. Age, oro te, cum Domino Præto-
 re, ut quoniam id quod Rex illi Domui constituit, plenè numeratum non est, residuum nunc istud decursorum fructuum ei, tempore tam necessario, repræsentetur, ac, si ei videatur, mandatum regium expediat Præfecto Colanensi, statim Collegio suppeditandi saltem centum Pardaos, quibus ruinæ Domus illius miseræ utcumque in præsens sustententur. Per Dei Domini Nostri Amorem te obsecro, da efficacem operam ut primâ post hyemem tempestivitate navigandi, solvat Comorinum versùs unus Societatis Sacerdos cum Laïco Adjutore, juxta priùs dicta, qui Colano transeuntes, vi diplomatis regij quod ferent, memoratam pecunie summam à Præfecto receptam Patri Nicolao tradant. In summam eorum quæ à Rege Gonno Collegio debentur, & satage apud Ministros Regios, maximè Prætorem, ut literæ ac diplomata expediantur quæ ad solutionem integram eorum efficaciter urgendam videantur suffe-
 ra. Idem simul age pro Domo Armuziana & Bazaïnensi Collegio. Ac vide ne molli-
 ter

ter aut obnoxie negotia hæc tractes . forti-
 ter , ac penè præfractè , transigi debent res
 istiusmodi . dura nimirum est tota ista natio
 Quæstorum , Publicanorum , quocumque no-
 mine Pecuniam regiam dispensantium . quan-
 tumlibet æquas , si lenes & verecundæ sint ,
 postulationes eludunt ; nec nisi quod extor-
 quetur laxant . non prece , sed propè dixe-
 rim , convicio conveniendi sunt : nec facile
 moræ indulgendæ , quarum illi & prætextus
 poscendarum , & artes in infinitum extra-
 hendarum , callere se quæstuosissimas , gloria-
 ri etiam inter suos solent . quare ubi mode-
 stè agere prævaricari est , importunè impro-
 béque flagitetur ; ac quoad expugnetur ut
 verba in effectum præsentem transeant , ne
 recusaveris etiam ad jurgium & discidium
 usque descendere . Aliter vix unquam vitabi-
 tur quin quæ Rex piè decrevit in usus Reli-
 gionis necessarios de suo impendi , per ejus
 Ministros avarè & nefariè intervertantur ,
 perniciosissimo & irreparabili rei Ecclesiasti-
 cæ & salutis Animarum detrimento . Ergo
 quamcumque honestam puta rerum tam in-
 signis momenti expediendarum rationem .
 Æs alienum istius Domûs ut quamprimum
 dissolvas omni contentione satage . Ac vel-

lem Elenchum Summamque exactam debitorum Collegij Goani literis ijs infereres quas ad me Septembri proximo per naves tunc soluturas Malacam destinabis. quin cuperem te quoties ad me scribes, commemorare quantum à vobis, quantum vobis debeatur. utrumque simul nosse juverit, & crediti debiti que comparare rationes. Cum census debiti Collegio à Redemptoribus aut quibuscumque debentibus recipientur, cave stultâ & injustâ Misericordiâ ijs indulgeas, ut partem subtrahant, quod annis præteritis evenisse non semel scimus, flagitiosissimâ negligentîâ; ex quâ scilicet consecutum est, ut in Promontorio Comorinensi, Colani, & Cocini multa pia opera, ad magnum fructum animarum instituta, & si continuarentur profectura, omitterentur, defectu subsidij Goâ illic expectati: quod propter istas intempestivas remissiones exigentium vectigalia Collegij Goani, ex quo illæ aliæ Sedes pendent, suppeditari nequiret. Quocirca tum tu per te invigila, tum omni ratione cura, ut Procurator Collegij minimè dissolutè se gerat in repetendis integrè debitis; damno suæ conscientiæ Divinique obsequij, avaritiæ hominum gratificans. Pa-
tri

tri Antonio Herediae necessario subueniendum est. Hyeme transactâ, quæ prima se dederit occasio, fac ei Cocinum rectè cures subsidium ducentorum quinquaginta vel trecentorum Pardaorum. Eâ summâ præfenti summè indiget ad perficiendum ædium septum, & quædam alia urgentissimæ necessitatis, ac sine quibus familia illic teneri nequit, aut omninò habitari, absolvenda. Miserrimè quippe hætenus, atque adeo intolerabiliter incommodè, diversantur nostri externique domestici. ne verò hæc legens atbitreris me, dum Colanensi Collegio consulo, Goani angustiaram oblitum. memini, ne dubita, & sciens recolo. sed comparatis omnibus tamen judico, planè oportere extremè laborantibus succurri Fratribus. Idcirco numerum pecuniæ in expressam à me contraxi summam, quâ illi longè majore indigerent. sed contemperanda invicem incommoda sunt. Tu quod ex æquo & bono poteris, consultrice adhibitâ prudenti caritate, primùm tuis isthic convictoribus, tam Lusitanis quam Indigenis necessaria provide, deinde curam in Cocinenses, Colanenses, Comorinenses extende. Subducas ad exactum velim quantum Alvarus Alfonso

fus

fus isti Collegio debeat. Vide etiam quan-
 tum illi remiserint annis retrò elapsis præ-
 posterè benigni Collectores vectigalium Col-
 legij, quàm tutâ conscientiâ, ipsi viderint,
 æstuarum equidem si repetendam à me cre-
 derem, ut certò ab illis repetetur, ratio-
 nem istius inconsultæ indulgentiæ, ex quâ
 contigit incredibiliter destitui ope ad pro-
 movendum Dei Regnum necessariâ in Orâ
 Comorinensi, Colani & Cocini, Operarios
 Evangelicos. Igitur effice, ut quantum om-
 ninò debet persolvat in solidum, sic habi-
 turus unde tuæ primùm isti Domui, tum
 ejus appendicibus quas modò nomina vi Sta-
 tionibus consulas. Quàm ad rem Divini ob-
 sequij necessarium sit temporalia non negli-
 gere, habes exemplum in hoc meo itinere
 tanti ad Dei Gloriam momenti, quod quo-
 modo suscipere potuissem, nisi tu diligen-
 tem operam navasses in colligendâ Armu-
 zienti Eleemosynâ, quæ mihi hoc in cursu
 puppim & proram facit? quid foret si tu in
 hoc cessasses? nempe cogebamur omittere
 omnia; & tantam occasionem propagandi
 Dei Regni nequidquam oblatam præterlabi
 finire? at quando redituram? sed hæc ha-
 ctenus. Si è Lusitaniâ Patres hoc anno ali-
 qui

qui isthuc appellant, memento, conatu om-
 ni ad perrumpenda obstacula adhibito, ef-
 ficere, ut eorum saltem unus anno proximo
 in Iaponiam naviget, futurus ibi Socius Pa-
 tris Cosmi Turriani: prout eâ de re tibi re-
 liqui scriptum mandatum; cuius modò re-
 frico memoriam. Ei Patri adjungas velim
 Laicum Adjutorem è Societate Comitens;
 & cures ut satis copioso uterque viatico in-
 fruatur. Oportet enim post viæ sumptûs,
 superesse ipsis unde victum comparent in
 Iaponiâ, terrâ laborum & spiritualium fru-
 ctuum nobis feraci; pecuniæ ac commea-
 tum sterili. Atque hoc totum, fac, si me
 amas, ut tibi etiam atque etiam cordi sit.
 nam majorem in modum cupio, quia id ex-
 pedire in primis judico, adjungi quam pri-
 mum Cosmo Turriano alium è Societate
 Sacerdotem. Ac si nos ista quam indicavi
 spes è Lusitaniâ deficeret, nemine ad id ap-
 to Patre Nostro in navibus proximè appul-
 suris veniente, vide, obsecro te, ecquid ra-
 tione aliâ confici negotium hoc posset. uti
 si se tibi offerret ad ineundam Societatem,
 aliquis vel jam Sacerdos, vel aptus ad Sa-
 cerdotium, quo cum initiari facilè curares,
 quem satis, contracto pro temporis angustijs
 tyro-

tyrocinio, probatum, tibi videreris posse
 illuc destinare. Tali, si quem repereris, aut
 alteri ex prius indicatis, ne copia transmittendi
 Malacâ in Iaponem desit; ego in transitu
 providebo, rogans Præfectum Malacensem,
 ut si Aprili proximo quisquam è Societate
 Iaponem cogitans Goâ solveret, ei ne
 gravetur commodare favorem suum ad istum
 trajectum. In deliberatione de ijs admit-
 tendis qui Societati dare nomen cupiunt,
 diligenter inspicere: quibus illi animi & cor-
 poris sint præditi dotibus. nec committas
 unquam, ut personis Domi & foris inutilibus
 Societatem oneres. Quos verò jam ad
 experimenta recepisti, eos si explorans atten-
 tè deprehenderis, vel animi virtute vel inge-
 nio, vel valetudine destitui quantis esset opus,
 ut ex ijs sperare auxilium aliquod Societas
 posset, maturè ad suos remitte. Qui à re-
 isthic exercentur domesticis ministerijs ejus-
 modi quæ tractationem cum externis, &
 liberam ultrò citròque commutationem re-
 quirunt, puta Obsonatoris, Dispensatoris,
 & similibus, in eos acriter invigila, omni-
 curâ explorans, tum quæ de se exempla præ-
 beant, sobrietatis, continentiæ, modestiæ;
 tum quâ fide res pecuniasque creditas tra-
 ctent,

NOVARVM EPIST. Lib. 6. 589

ſent, expeditas ne ſemper & liquidas ratio-
nes referant accepti & expenſi. non enim,
ſcilicet te fugit, quam lubrica iſtiusmodi
negotiorum procuratio ſit, quamque impru-
denter committatur hominibus non ſubnixis
eximiâ temperantiâ, fidelitate, ſanctimoniâ,
quæ & tutos illos, & nos ſecuros præſtent ab
omni periculo lapſis eorum, ſummo dede-
cori Societatis, & gravi offenſioui Proximo-
rum inſeparabiliter conjuncto. Melchiorem
Nunnezium & Laicum Adjutorem, qui cum
Melchiore Gonzalez Bazaïno iſthuc venit,
cura diù multumque exercitari humilibus mi-
niſterijs uſûs domeſtici, videlicet coquinæ,
alijsque id genus, nec eos prodire Domo ſi-
nas. Ac ſi inter iſtas probationes animad-
verteris, haud eſſe hos ad Inſtitutum Socie-
tatis accommodatos, dimitte illos, & ſuas ſi-
bi res habere jube. Franciſcus Lopez ubi
Bazaïno redierit, Aſceticis commentationi-
bus per otium exercendus eſt. Ad hæc infi-
mis ſervitij familiaris officijs terendus. Ac
vide ut in horum trium emendationem atque
in ſpiritu proſectum curâ vigiliaque pecu-
liari immineas. non hoc de nihilo præcipio:
cauſam utique habens verendi, ut tales ſint,
quales cuperem, & ad Dei Gloriam perfe-
ctio-

tionemque ipsorum expediret. Sed & in
 cunctos quoque cæteros exactâ ad cuiusque
 statum mensurâ sollicitudinis excuba, intentus
 semper ad eos præmuniendos, excitandos,
 promovendos. Quando, prout mandavi su-
 perius, Sacerdotem Societatis cum Lâico
 Adjutore mittes in Promontorium Como-
 rini, dabis ijs illuc deferendum alterum è
 duobus quos vobis reliqui, Calicibus sa-
 cris. Causa sic jubendi mihi est, quod me-
 mini ante hos annos aliquot, quendam Co-
 morinensis tractûs Christianum misisse Goam
 pecuniam ex quâ Sacer Calix compararetur.
 Eam pecuniam Collegij curatores tunc acce-
 ptam in domesticos usûs expenderunt. Ca-
 licem hætenus non miserunt. mittatur ergò
 jam, & nomen istud expungatur. Alium ex
 relictis Calicem dare poteris anno sequenti
 Patri profecturo in Japoniam. Ibi enim
 unicus tantum est Calix. Quando ad me
 scribes Malacam, cave operæ parcas aut char-
 tæ, neve defungi compendio festines. fusè
 ac singillatim cuncta exequere. magnam
 enim constituo spem peculiaris mei gaudij
 ex istarum percipiendi lectione literarum:
 quæ scilicet indicabunt quæ maximè volo de
 cunctis meis Fratribus, quique in isto Col-
 legio,

legio, quique in circumfritis Stationibus Deo militans. utere autem Amanuensi qui bene literas formet, & cujus scriptura facile legatur. inscribes fasciculum Francisco Perezio Malacæ. Porrò fac omninò ut Mense Septembri literas istas ad me destines, nave tunc soluturâ Bandam versùs. Franciscus enim Perezius diligenter curabit, ut ad me in Sinas perferantur. Scribes ad Cyprianum Nostrum Meliaporæ degentem, in urbe Sancti Thomæ, ut vivat concorditer cum omnibus, maximè autem cum Proëpiscopo & cunctis illis Sacerdotibus. Atque huic homini sine fuce & ambagibus loquaris censeo, clarè denuncians: tibi à me scriptò relictum in mandatis, ut eos qui se non præbuerint morigeros Rectori Collegij istius, è Societate dimitteres. consequenter indica: te nullo cujusquam respectu prohiberi posse ab exequendo quod tam graviter imperatum sit. Hoc illi profiterò *ad terrorem*, quò sibi nimirum ille caveat, & ad se quoque pertingere vim minarum istiusmodi sentiat. Stephanus Ludovicus Borrallius, in sacris Ordinibus progressus usque ad Diaconatum, iturus isthuc est. Hunc ego juvenem amo plurimùm; quoniam de Dei

favo-

favore spero fore illum Religiosum bonum, quidquid meo nomine petet à te, ipsi gratificare, alloquendo pro eo quoties volet & opus erit, Dominum Episcopum. nec sola spes quam dixi me illi conciliat; sed grati animi officium præterea me urget ad conatum rependendorum illi beneficiorum, quibus me sibi plurimis obstrinxit, interveniens semper in omnibus & benignè adjuvans; quoties ejus opem imploravi. Hoc meum debitum gratiæ illi referendæ in te nunc transfero, quo in exolvendo, cave cesses aut langueas. Deus Dominus Noster faciat te Sanctum & Beatum. Vale. Cocino VIII. Kal. Majas AN. MDCLII.

Pater Antonius Heredia habet hîc librum sibi utilem, sed mihi magis necessarium illic quò propero, futurum. Constantinus ei libro nomen est, quem auferre ab eo cogor ad Sinas navigans. duo ejus isthic exemplaria videre memini, unum penes Franciscum Lopez, aliud in manu Patris Manuëlis de Morales. Alterum horum velim quamprimum mittas Patri Antonio Herediæ. nam eo, ut indicavi, multùm eget. Age sedulò cum Domino Episcopo, ut quendam Sacerdotem Malabarem, nomine Ferranum,

citet

N
citet
inter
ram
cursu
nego
prom
festus

citet ad se, ac pro Imperio, sub anathematis interminatione, dictâ die sistere se Goæ coram ejus Tribunali jubeat. Impedit enim cursum Evangelij illic ubi est, Patribus qui negotium Religionis in Orâ Comorinensi promovent, palàm adversarius & noxiè infestus.

Totus tuus in Christo.

Franciscus.

P P

S. FRAN-